

BOSNA I HERCEGOVINA
Institucija ombudsmena/ombudsmana
za ljudska prava
Bosne i Hercegovine

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Институција омбудсмена/омбудсмана
за људска права
Босне и Херцеговине

Специјални извјештај

о стању у просторијама за задржавање у појединим
полицијским управама у Босни и Херцеговини

март 2024. године

Специјални извјештај о стању у просторијама за задржавање у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини

март 2024. године

Аутори Извјештаја омбудсмени:

- др. Јасминка Џумхур
- Нивес Јукић, дипл. iur.
- др Невенко Врањеш

Радна група:

- Ведрана Павловић, помоћница омбудсмена БиХ, шефица Одјељења за праћење права особа лишених слободе
- Дејана Козомара, стручна савјетница у Одјељењу за праћење остваривања права особа лишених слободе
- Фатима Рачић, стручна савјетница у Одјељењу за елиминацију свих облика дискриминације
- Вања Бурић, стручна савјетница у Одјељењу за елиминацију свих облика дискриминације

Техничка подршка:

- Драган Перић, шеф Одјељења за информационе технологије

Суфинансира
Европска унија

ЕВРОПСКА УНИЈА

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Суфинансира и имплементира
Вијеће Европе

Пријевод и штампање овог извјештаја је омогућено уз финансијску подршку Европске уније и Савјета Европе, у оквиру заједничког програма „Horizontal Facility за Западни Балкан и Турску” и пројекта „Даље унапређење третмана особа лишених слободе и особа којима је изречена казна или санкција у Босни и Херцеговини, у складу са европским стандардима”. Садржај је искључива одговорност аутора/ауторке и ни у ком случају не представља званичне ставове Европске уније ни Савјета Европе.

Садржај

1.	Увод	5
2.	Методологија	7
3.	Правни оквир	9
3.1.	Међународни стандарди	9
3.2.	Уставно одређење	11
3.3.	Законодавно одређење	11
4.	Праћење имплементације препорука и анализа тренутног стања у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини	13
4.1.	Министарство унутрашњих послова Републике Српске	13
4.1.1.	Полицијска управа Бања Лука	15
4.1.2.	Полицијска управа Приједор	18
4.1.3.	Полицијска управа Добој	20
4.1.4.	Полицијска управа Бијељина	22
4.2.	Министарство унутрашњих послова Федерације Босне и Херцеговине	25
4.2.1.	Министарство унутрашњих послова Кантона Сарајево	27
4.2.2.	Министарство унутрашњих послова Средњобосанског кантона	30
4.2.3.	Министарство унутрашњих послова Тузланског кантона	33
4.2.4.	Министарство унутрашњих послова Зеничко-добојског кантона	36
4.2.5.	Министарство унутрашњих послова Херцеговачко-неретванског кантона	39
4.3.	Полиција Брчко дистрикта Босне и Херцеговине	43
5.	Закључна разматрања	46
6.	Генералне препоруке омбудсмена Босне и Херцеговине	48
	АНЕКС I – РАСПОРЕД ОБАВЉЕНИХ ПОСЈЕТА И САСТАНАКА	49

1. Увод

Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине је независна институција, успостављена с циљем промовисања добре управе и владавине права и слободе физичких и правних лица, како је то гарантовано Уставом Босне и Херцеговине и међународним споразумима који се налазе у додатку Устава. Институција омбудсмена надгледа активности институција Босне и Херцеговине, њених ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине. Институција поступа у оквиру устава, закона, других прописа и општих аката, као и ратификованих међународних уговора и општеприхваћених правила и стандарда међународног права.¹

Институција има и посебне надлежности утврђене Законом о забрани дискриминације,² Законом о слободи приступа информацијама на нивоу институција Босне и Херцеговине,³ Законом о слободи приступа информацијама Федерације БиХ,⁴ Законом о слободи приступа информацијама Републике Српске,⁵ Законом о министарским именованима, именованима Савјета министара и другим именованима Босне и Херцеговине,⁶ Законом о владиним, министарским и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине⁷ и Законом о владиним, министарским и другим именованима Републике Српске.⁸

Босна и Херцеговина је потписница УН-ове Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских и понижавајућих казни и поступака, а 2008. године ратификовала је Опциони протокол уз Конвенцију (у даљем тексту: OPCAT), чији је непосредни циљ да успостави систем редовних посјета мјестима гдје се налазе лица лишена слободе од стране независних међународних и домаћих органа, ради превенције тортуре и других сурових, нељудских и понижавајућих казни и поступака.

Опциони протокол предвиђа да све државе потписнице успоставе механизме за превенцију тортуре, који ће редовним посјетама установама у којима се налазе лица лишена слободе дјеловати превентивно с циљем побољшања њиховог третмана и услова у којима се та лица налазе, као и да се омогући заштита ових лица од тортуре и других сурових нељудских или понижавајућих казни и поступака.

Опциони протокол у члану 17 предвиђа сљедеће: *„Свака држава потписница је дужна да има, одреди или уведе, најкасније годину дана након ступања на снагу овог Протокола или након његове ратификације или приступања овом Протоколу, један или више независних националних механизма за превенцију тортуре на унутрашњем нивоу.⁹ Механизми које успостављају децентрализоване јединице могу бити одређени као национални механизми за превенцију у смислу овог Протокола, уколико су у складу са његовим одредбама.“*

1 Члан 1 Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине.

2 Закон о забрани дискриминације, „Службени гласник БиХ“, бр. 59/09 и 66/16.

3 Закон о слободи приступа информацијама на нивоу институција Босне и Херцеговине, „Службени гласник БиХ“, број 61/23.

4 Закон о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, „Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“, бр. 32/01 и 48/11.

5 Закон о слободи приступа информацијама Републике Српске, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 20/2001.

6 Закон о министарским именованима, именованима Савјета министара и другим именованима Босне и Херцеговине, „Службени гласник БиХ“, бр. 37/03.

7 Закон о владиним, министарским и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине, „Службене новине ФБиХ“, бр. 12/03 и 34/04.

8 Закон о владиним, министарским и другим именованима Републике Српске, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 41/03.

9 По члану 24, државе могу, након ратификације, да донесу декларацију којом одгађају извршење својих обавеза у погледу било националних механизма за превенцију било Међународног поткомитета за три године, уз могућност да Комитет против тортуре дозволи даље продужење од двије године. Државе не могу да одгоде своје обавезе у погледу обоје: и националних механизма и Међународног поткомитета. Свако одгађање се мора захтијевати само у вријеме ратификације, а никако касније.

Након дугогодишње парламентарне процедуре, дана 30. 8. 2023. године на сједници Дома народа Парламентарне скупштине БиХ усвојен је Закон о измјенама и допунама Закона о омбудсмену за људска права БиХ. ¹⁰Чланом 4а Закона предвиђено је да омбудсмени обављају послове превентивног механизма. У обављању послова за које су неопходна специјалистичка знања омбудсмени ће укључити и друге независне стручне особе из академске заједнице и одговарајућих области, као и представнике организација цивилног друштва регистроване за обављање дјелатности из области заштите људских права (члан 4.а, став 5).

Послови и задаци превентивног механизма су:

- **посјете и обиласци** мјестима у којима се налазе или би могла да се налазе лица лишена слободе или лица којима је ограничено кретање у Босни и Херцеговини ради повећања степена њихове заштите од тортуре и других облика сурових, нељудских или понижавајућих поступака или казни;
- **давање препорука** надлежним органима власти у Босни и Херцеговини ради побољшања поступања према лицима лишеним слободе и услова у којима се налазе, односно спречавања тортуре и других облика сурових, нељудских или понижавајућих поступака или казни;
- **давање приједлога и примједби на законе и друге прописе** ради заштите и унапређења људских права и слобода лица лишених слободе;
- **сарадња с Поткомитетом Уједињених нација** за превенцију тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих поступака и казни, слање информација и одржавање састанака.

Усвајањем овог закона Босна и Херцеговина је извршила обавезу преузету ратификацијом *ОПСАТ-а*.

Битно је да се напомене да су омбудсмени и њихово особље у периоду који је претходио усвајању закона похађали обуке о мандату и функционисању превентивног механизма. Тако је у 2018. и 2019. години реализован *Пројекат јачања капацитета Институције омбудсмена за људска права БиХ у циљу имплементације мандата превентивног механизма у БиХ, у сарадњи с омбудсменом Републике Бугарске уз подршку Амбасаде Републике Бугарске*.

У периоду од 13. до 15. 11. 2023. године особље Институције омбудсмена похађало је обуку на тему *Интегрисање питања сексуалног и родно заснованог насиља и праћење стања у затворским и притворским установама*, коју су организовали Канцеларија *OSCE-а* за демократске институције и људска права и Мисија *OSCE-а* у Босни и Херцеговини.

Омбудсмени Босне и Херцеговине су у марту 2019. године издали Специјални извјештај о стању у просторијама за задржавање у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини.¹¹ Непосредно прије тога посјетили су све веће полицијске управе у Босни и Херцеговини те на основу разговора с руководством, увида у документацију, као и непосредног опажања просторија за задржавање лица констатовали затечено стање и упутили генералне препоруке Влади Републике Српске, Влади Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, Влади Кантона Сарајево, Влади Зеничко-добојског кантона, Влади Средњобосанског кантона, Влади Тузланског кантона и Влади Херцеговачко-неретванског кантона: да изврше издвајање неопходних буџетских средстава с циљем реализације препорука омбудсмена упућених надлежним министарствима унутрашњих послова које се односе на неопходну адаптацију просторија за задржавање.

¹⁰ Ступио на снагу 14. 9. 2023. г.

¹¹ Извјештај доступан на : https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2019041708251344ser.pdf.

С обзиром на чињеницу да је од издавања препорука прошло готово пет година, омбудсмени су оцијенили да је ово објективан период за поновно сагледавање стања у полицијским управама које су биле предмет претходног извјештаја, али и увид у степен имплементације упућених препорука, те су Закључком број Oi-K-SA-418-1.7/23 од 19. 5. 2023. године, усвојеним на IV редовној сједници, утврдили да ће се приступити изради извјештаја под називом „Специјални извјештај о стању у просторијама за задржавање у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини“.

Активности на изради овог документа обухватале су посјете полицијским управама у саставу Министарства унутрашњих послова Републике Српске,¹² кантоналних министарстава унутрашњих послова¹³ и Полицији Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, сагледавање тренутног стања, разговор с руководством те бројне друге активности.

Посјете су искоришћене и да би се међу надлежним подигла свијест о мандату и функционисању превентивног механизма, односно да би се упознали с новим мандатом омбудсмена Босне и Херцеговине у свјетлу усвојеног Закона о измјенама и допунама Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине.

2. Методологија

Методолошки посматрано, структура овог документа прати структуру и методологију Специјалног извјештаја о стању у просторијама за задржавање у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини из 2019. године.

Ово практично значи да су активности на изради овог документа обухватале посјете истим полицијским управама, разговор с руководством, непосредни увид и опажање у просторијама за задржавање лица лишених слободе, разговор са затеченим лицима и опис затеченог стања.

Додатно, у циљу утврђивања степена имплементације издатих препорука, омбудсмени Босне и Херцеговине затражили су од Владе Републике Српске, Владе Федерације Босне и Херцеговине, Владе Брчко дистрикта Босне и Херцеговине и влада кантона обухваћених овим извјештајем да доставе информације о степену реализације генералних препорука упућених ранијим извјештајем.

Израда овог специјалног извјештаја заснована је на принципу мониторинга стања, што укључује анализу релевантног правног оквира и анализу стања на терену. У том смислу обављене су активности наведене у тексту како слиједи.

1. Анализа релевантног правног оквира

Ова активност обухватила је анализу међународних стандарда и домаћег законодавства у овој правној области, односно Универзалне декларације о људским правима,¹⁴ Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹⁵ и Опционог протокола уз Конвенцију,¹⁶ Европске конвенције о људским правима и основним

12 Полицијска управа Бања Лука, Полицијска управа Приједор, Полицијска управа Добој и Полицијска управа Бијељина.

13 Полицијска управа Сарајево, Полицијска управа Зеница, Полицијска управа Мостар, Полицијска управа Травник и Полицијска управа Тузла.

14 Усвојена посебном резолуцијом Генералне скупштине Уједињених нација 10. децембра 1948. године.

15 Одобрена и предложена за потпис, ратификацију и приступање Резолуцијом Генералне скупштине 39/46 од 10. децембра 1984. Ступила на снагу 26. јуна 1987, у складу с чланом 27 (1).

16 Усвојен од стране Уједињених нација 2002. године, ратификован од стране Босне и Херцеговине 2009. године.

слободама¹⁷ и Европских затворских правила.¹⁸ У оквиру анализе домаћег законодавства анализирани су кривични закони, закони о јавном реду и миру, закони о прекршајима и закони о безбједности саобраћаја на путевима у Босни и Херцеговини, односно њеним ентитетима и Брчко дистрикту Босне и Херцеговине.

2. Анализа стања на терену

Ова активност обављена је током октобра и децембра 2023. године и обухватала је посјете полицијским управама/станицама у Републици Српској, Федерацији Босне и Херцеговине и Брчко дистрикту Босне и Херцеговине. Све посјете су биле унапријед најављене. Разговори с надлежним обављени су на унифициран начин, на основу унапријед припремљене методологије и разрађеног упитника.

Ток посјете конципиран је тако да је у првом реду обављен разговор с руководством управе/станице и полицијским службеницима, потом се вршио непосредан увид у документацију, а затим је уследио обилазак просторија за задржавање лица лишених слободе. У ситуацијама када је током посјете у просторијама затечена особа, представници омбудсмена обавили су с њом разговор на тему поступања полицијских службеника приликом лишавања слободе и привођења у просторије за задржавање, као и услова и третмана приликом боравка у овим просторијама. Разговори су обављени без присуства полицијских службеника.

Током посјете полицијским станицама представницима Институције омбудсмена омогућен је приступ свим службеним просторијама, пружене су тражене информације те је омогућен увид у тражену документацију.

Након окончања наведених активности, приступило се изради самог Специјалног извјештаја, који у себи осим тренутног стања садржи и поређење са стањем у односу на претходни период те осврт на степен имплементације препорука упућених Специјалним извјештајем из 2019. године.

У коначници, прелиминарни текст *специјалног извјештаја о стању у просторијама за задржавање у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини* достављен је на увид свим полицијским управама које су представници Институције омбудсмена посјетили, а достављени коментари уврштени су у текст извјештаја.

---

17 Рим, 4. новембра 1950. године.

18 Препорука бр. (2006) 2 Комитета министара земљама чланицама у вези са затворским правилима, усвојена на сједници одржаној 11. јануара 2006. године, а измијењена од стране Комитета министара 1. јула 2020. године на 1380. сједници замјеника министара.

3. Правни оквир

3.1. Међународни стандарди

Универзална декларација о људским правима

Овом декларацијом прокламује се право на физички интегритет и достојанство кроз забрану подвргавања мучењу, окрутном или нечовјечном или понижавајућем поступању или кажњавању.¹⁹ Декларацијом је прописано да нико не смије бити произвољно ухапшен, притворен нити протјеран.²⁰

Конвенција против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака

У смислу ове конвенције, израз „тортура“ означава сваки акт којим се једном лицу намјерно наносе бол или тешке физичке или менталне патње у циљу добијања од њега или неког трећег лица обавјештења или признања или његовог кажњавања за дјело које је то или неко треће лице извршило или за чије извршење је осумњичено, затим застрашивање тог лица или вршење притиска на њега или застрашивање или вршење притиска на неко треће лице или из било ког другог разлога заснованог на било ком облику дискриминације ако тај бол или те патње наноси службено лице или било које друго лице које дјелује у службеном својству или на његов подстицај или с његовим изричитим или прећутним пристанком. Тај израз се не односи на бол или патње које су резултат искључиво законитих санкција, неодвојивих од тих санкција или које те санкције проузрокују.²¹

Конвенција прописује да свака држава чланица подузима законске, административне, судске или друге успјешне мјере како би спријечила извршење аката тортуре на територији под својом јурисдикцијом. Такође је наведено да се као оправдање за тортуру не може наводити никаква изузетна околност, било да је ријеч о ратном стању или опасности од рата, унутрашњој политичкој нестабилности или било ком другом ванредном стању. Као оправдање за тортуру не може се наводити наредба неке претпостављене особе или органа власти.²²

Опциони протокол уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских и понижавајућих казни и поступака (ОПСАТ)

Циљ овог протокола јесте да успостави систем редовних посјета независних међународних и домаћих органа мјестима гдје се налазе лица лишена слободе, а ради превенције тортуре и других сурових нељудских или понижавајућих казни и поступака. Чланом 17 овог протокола пописано је да је *„свака држава чланица дужна да има, одреди или уведе, најкасније годину дана након ступања на снагу овог протокола, или након његове ратификације или приступања овом протоколу, један или више независних националних механизма за спречавање/превенцију тортуре на националном нивоу“*.

У смислу овог протокола, лишавање слободе подразумијева било који облик притвора или затварања или стављања лица у јавно или приватно мјесто чувања које то лице, према одлуци судског, управног или другог органа, не може својевољно да напусти.

¹⁹ Члан 5 Универзалне декларације о људским правима.

²⁰ Члан 9 Универзалне декларације о људским правима.

²¹ Члан 1 Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака.

²² Члан 2 Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака.

Европска конвенција о људским правима и основним слободама

Нико не смије бити подвргнут мучењу или нечовјечном или понижавајућем поступању или кажњавању.²³

Свако има право на слободу и безбједност личности. Нико не може бити лишен слободе осим у случајевима прописаним законом.²⁴

Конвенцијом је прописано да ће свако ко је ухапшен бити одмах и на језику који разумије обавијештен о разлозима за његово хапшење и о свакој оптужби против њега.²⁵

Европска затворска правила

Европска затворска правила примјењују се на лица која су у затвору због било ког другог разлога, у притвору на основу судске одлуке или су лишена слободе на основу осуђујуће пресуде, те на она лица која су због било ког другог разлога лишена слободе било гдје друго.²⁶

У првом дијелу ових правила, у ком су обрађени основни принципи, гарантовано је да ће се са свим лицима лишеним слободе поступати поштујући њихова људска права. Ограничења за лица лишена слободе биће само она која су најмање потребна и пропорционална законској основи на којој су одређена. Са сваким обликом лишења слободе поступаће се на начин који ће поспјешити реинтеграцију лица лишених слободе у друштвену заједницу.²⁷ Овим правилима прописани су стандарди који се односе на услове смјештаја лица лишених слободе, према којима *„увјети смјештаја лица лишених слободе, а нарочито просторије за спавање, морају водити рачуна о људском достојанству и, колико год је могуће, поштовати приватност и испуњавати захтјеве за одржавање здравља и хигијене, водећи рачуна о климатским условима и нарочито о површини пода, запремини ваздуха, освјетљењу, гријању и вентилацији“*.²⁸

Стандардна минимална правила Уједињених нација за поступање са затвореницима (Манделина правила) обухватају одредбе о општем управљању затворима те се примјењују на све категорије затвореника, оне који су лишени слободе по казненом или грађанском праву, неосуђене и осуђене, укључујући и затворенике према којима је примијењена нека „мјера безбједности“ или корективна мјера коју је одредио суд, као и одредбе које могу да се примијене само на посебне категорије затвореника.²⁹

23 Члан 3 Европске конвенције о људским правима и основним слободама.

24 Члан 5 став 1 ЕКЉП: „У случају законитог лишења слободе на основу пресуде надлежног суда, у случају законитог хапшења или лишења слободе због неизвршења законите судске одлуке или ради обезбјеђења испуњења неке обавезе прописане законом, у случају законитог хапшења или лишења слободе ради привођења лица пред надлежну судску власт због оправдане сумње да је извршило кривично дјело, или када се то оправдано сматра потребним како би се предуприједило извршење кривичног дјела или бјекство по његовом извршењу, у случају лишења слободе малољетног лица на основу законите одлуке у сврху васпитног надзора или законитог лишења слободе ради његовог привођења надлежном органу, у случају законитог лишења слободе да би се спријечило ширење заразних болести, као и законитог лишења слободе душевно поремећених лица, алкохоличара или уживалаца дрога или скитница, у случају законитог хапшења или лишења слободе лица да би се спријечио његов неовлашћени улазак у земљу, или лица против кога се предузимају мјере у циљу депортације или екстрадиције.“

25 Члан 5 став 2 ЕКЉП-а.

26 10, 3. Европска затворска правила.

27 I дио, Темелни принципи бр. 1, 2 и 6, Европска затворска правила.

28 II дио, Услови за затварање, 18.1., Ibidem.

29 Преузето: <https://www.irmct.org/sites/default/files/documents/Standardna-minimalna-pravila-Ujedinjenih-naroda-za-postupanje-sa-zatvorenici-mandela-rules.pdf>.

3.2. Уставно одређење

Устав Босне и Херцеговине³⁰ гарантује највећи ниво уживања људских права и слобода. Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе предвиђене у Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода и у њеним протоколима који се директно примјењују у Босни и Херцеговини. Ови акти имају приоритет над свим осталим законима. Између осталих, право лица да не буде подвргнуто мучењу нити нечовјечном или понижавајућем третману или казни наведено је у каталогу права прописаних у Уставу.³¹

Устав Републике Српске³² гарантује да нико не смије бити подвргнут мучењу, окрутном, нехуманом или понижавајућем поступању или кажњавању. Такође је забрањено и кажњиво свако изнуђивање признања и изјава.³³

Устав Федерације Босне и Херцеговине³⁴ прописује да ће Федерација обезбиједити примјену највишег нивоа међународно признатих права и слобода, те да за све особе на територији важи право забране мучења, окрутног или нехуманог поступања или кажњавања.³⁵

Статут Брчко дистрикта Босне и Херцеговине³⁶ прописује да сва лица на територији Дистрикта уживају права и слободе које су им дате Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама. Та права и слободе имаће већу правну снагу у односу на сваки закон који је у супротности с Конвенцијом. Све институције Дистрикта ће поштовати та права и слободе. Судови Дистрикта ће спроводити та права и слободе у складу с поступцима који су предвиђени законима Дистрикта. Када се баве предметима који се односе на оптужбе у вези с кршењем тих права и слобода, судови Дистрикта узимају у обзир прецедентно право Европског суда за људска права.

3.3. Законодавно одређење

Имајући у виду сложену уставну структуру Босне и Херцеговине успостављену Дејтонским мировним споразумом, омбудсмени су приликом израде овог извјештаја анализирали сљедеће документе:

- Кривични законик Републике Српске;³⁷
- Кривични закон Федерације Босне и Херцеговине;³⁸
- Кривични закон Брчко дистрикта Босне и Херцеговине;³⁹
- Закон о прекршајима Републике Српске;⁴⁰
- Закон о прекршајима Федерације Босне и Херцеговине;⁴¹

30 Анекс 4 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

31 Члан 2, став 3, тачка б) Устава Босне и Херцеговине.

32 „Службени гласник Републике Српске”, бр. 21/92 – пречишћен текст, 28/94, 8/96, 13/96, 16/96, 21/96, 21/02, 26/02, 30/02, 31/02, 69/02, 31/03, 98/03, 115/05, 117/05.

33 Члан 14 Устава Републике Српске.

34 „Службени гласник Федерације Босне и Херцеговине”, бр. 21/92 – пречишћен текст 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/02, 26/02, 30/02, 31/02, 69/02, 63/03, 9/04, 20/04, 20/04, 33/04, 71/05, 72/05, 88/08, 79/22, 80/22 и 31/23.

35 Члан 1, став 2, тачка f) Устава Федерације Босне и Херцеговине.

36 Члан 13, став 4 Статута Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

37 „Службени гласник Републике Српске”, бр. 64/17, 104/2018 – одлука Уставног суда, 15/2021. и 73/2023.

38 „Службене новине Федерације Босне и Херцеговине”, бр. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/2014, 75/2017 и 31/2023.

39 „Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине”, бр. 19/2020 – пречишћен текст.

40 „Службени гласник Републике Српске”, бр. 63/14, 36/2015 – одлука Уставног суда, 110/2016, 100/2017, 19/2021 и 90/2023.

41 „Службене новине Федерације Босне и Херцеговине”, бр. 63/14 и 37/2010 – исправка.

- Закон о прекршајима Брчко дистрикта Босне и Херцеговине;⁴²
- Закон о кривичном поступку Републике Српске;⁴³
- Закон о кривичном поступку Федерације Босне и Херцеговине;⁴⁴
- Закон о кривичном поступку Брчко дистрикта Босне и Херцеговине;⁴⁵
- Закон о полицији и унутрашњим пословима Републике Српске;⁴⁶
- Закон о унутрашњим пословима Федерације Босне и Херцеговине;⁴⁷
- Закон о полицији Брчко дистрикта Босне и Херцеговине;⁴⁸
- Закон о основима безбједности саобраћаја на путевима у Босни и Херцеговини;⁴⁹
- Закон о јавном реду и миру Републике Српске;⁵⁰
- Закон о јавном реду и миру Брчко дистрикта Босне и Херцеговине;⁵¹
- Закон о прекршајима против јавног реда и мира Кантона Сарајево;⁵²
- Закон о јавном реду и миру Зеничко-добојског кантона;⁵³
- Закон о прекршајима против јавног реда и мира Средњобосанског кантона;⁵⁴
- Закон о јавном реду и миру Тузланског кантона;⁵⁵
- Закон о јавном реду и миру Херцеговачко-неретванског кантона.⁵⁶

---

42 „Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине”, бр. 24/07, 29/16 и 6/22.

43 „Службени гласник Републике Српске”, бр. 53/12, 91/17, 66/18 и 15/2021.

44 „Службене новине Федерације Босне и Херцеговине”, бр. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 09/09, 12/10, 08/13, 59/14 и 74/2020.

45 „Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине”, бр. 34/13 – пречишћен текст, 27/14, 3/2019 и 16/2020.

46 „Службени гласник Републике Српске”, бр. 57/16, 110/16, 58/2019, 82/2019, 18/2022 – одлука Уставног суда и 22/2023.

47 „Службене новине Федерације Босне и Херцеговине”, бр. 81/14 и 21/03. 81/14 и 21/03.

48 „Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине”, бр. 18/2020 – пречишћен текст, 41/2020, 6/2021 и 6/2023.

49 „Службени гласник Босне и Херцеговине”, бр. 6/06, 75/06, 44/07, 84/09, 48/10, 18/13, 8/17, 89/17, 9/18 и 46/23.

50 „Службени гласник Републике Српске”, бр. 11/15 и 58/19.

51 „Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине”, бр. 32/09 и 14/10.

52 „Службене новине Кантона Сарајево”, бр. 18/07, 7/08 и 34/2020.

53 „Службене новине Зеничко-добојског кантона”, бр. 12/16 – пречишћен текст, 6/2017 и 10/2021.

54 „Службене новине Средњобосанског кантона”, бр. 3/10.

55 „Службене новине Тузланског кантона”, бр. 11/01, 11/07, 4/11 и 5/21.

56 „Службене новине Херцеговачко-неретванског кантона”, бр. 9/09.

4. Праћење имплементације препорука и анализа тренутног стања у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини

Омбудсмени Босне и Херцеговине су у Специјалном извјештају из 2019. године упутили генералне препоруке Влади Републике Српске, Влади Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, Влади Кантона Сарајево, Влади Зеничко-добојског кантона, Влади Средњобосанског кантона, Влади Тузланског кантона и Влади Херцеговачко-неретванског кантона:

- да изврше издвајање неопходних буџетских средстава у циљу реализације препорука омбудсмена Босне и Херцеговине упућених надлежним министарствима унутрашњих послова које се односе на неопходне адаптације просторија за задржавање (у складу и по узору на стандарде предвиђене Европским затворским правилима), што подразумева и инсталирање видео-надзора у сврху контроле и превенције непожељног понашања или самоповређивања лица лишених слободе, посебно водећи рачуна о распореду камера (камере би требало да буду позициониране у ходницима којима се прилази просторијама за задржавање/ћелијама и не би требало да покривају тзв. мокри чвор);
- да издвоје буџетска средства потребна за запошљавање додатног кадра – овлашћених службених лица у полицијским управама/станицама, а у складу с утврђеним систематизацијама радних мјеста;
- да у оквиру стручног усавршавања овлашћених службених лица која поступају према лицима лишеним слободе организују континуирану, специјализовану и лиценцирану обуку, која ће задовољити највише домаће и међународне стандарде у овој области.

Током 2023. године омбудсмени Босне и Херцеговине су с циљем сагледавања и оцјене тренутног стања, као и имплементације наведених препорука, у периоду октобра и децембра 2023. године посјетили полицијске управе/станице које су биле обухваћене претходним извјештајем.

Посебна пажња током посјета била је усмјерена на материјално-техничке услове у просторијама за задржавање лица лишених слободе, начин вођења службених евиденција и поступање полицијских службеника према лицима лишеним слободе.

4.1. Министарство унутрашњих послова Републике Српске

Министарство унутрашњих послова Републике Српске обавља послове државне управе који се односе на заштиту од угрожавања уставом утврђеног правног поретка и угрожавања безбједности Републике Српске, као и заштиту живота и личне безбједности грађана.⁵⁷

У ранијем периоду омбудсмени Босне и Херцеговине констатовали су да на нивоу Министарства унутрашњих послова постоји електронска евиденција лица лишених слободе, која омогућава службеницима из различитих полицијских станица с подручја Републике Српске да, уз коришћење сопственог налога, изврше увид у евиденције свих других полицијских станица.

У складу са законским прописом, министар унутрашњих послова Републике Српске донио је Упутство о поступању са лицима лишеним слободе, којим је дефинисано да се „упутством прописује начин прихвата лица лишених слободе у просторије организационе јединице Министарства унутрашњих послова Републике Српске, вођење евиденције о лицима

⁵⁷ Члан 2 Закона о полицији и унутрашњим пословима Републике Српске.

лишеним слободe, документација која се односи на службену радњу лишења слободe, смјештај и хигијенски услови, правила понашања лица лишених слободe те поступак и понашање полицијског службеника у односу на лице лишено слободe“: Члан 9 овог упутства прописује да се евиденција води у електронском облику и обухвата сљедеће: податке о лицу, податке о лишењу слободe, податке о преузимању лица лишеног слободe од стране другог органа, податке о преузимању лица лишеног слободe ради криминалистичке обраде од стране полицијских службеника унутар организационе јединице која је извршила лишење слободe, податке о комуникацији с надлежним судом и тужилаштвом, податке о начину транспорта/довођења или спровођења лица лишеног слободe.

Приликом израде Специјалног извјештаја омбудсмени Босне и Херцеговине констатовали су да се недостатак евиденције састоји у томе што није усклађена с одредбама Кривичног законика Републике Српске од 2017. године, те се чланови/параграфи за поједина кривична дјела у евиденцији не подударају с члановима кривичних дјела која су извршена. С тим у вези, Министарству унутрашњих послова Републике Српске упућена је препорука да постојећу електронску евиденцију лица лишених слободe усклади с донесеним одредбама Кривичног законика Републике Српске.

Из одговора од дана 10. 1. 2024. године произилази да је препорука реализована, те да је електронска евиденција лица лишених слободe у потпуности усклађена с Кривичним закоником Републике Српске, а што је уочено и током увида у њу.

Надаље, генералне препоруке које су се односиле на издвајање неопходних буџетских средстава с циљем реализације препорука омбудсмена надлежним министарствима унутрашњих послова такође су испоштоване, а што произилази из одговора⁵⁸ у ком је наведено сљедеће:

„У вези са препоруком која се односила на материјално-техничке услове у просторијама за задржавање лица лишених слободe, потребе обезбјеђивања додатних смјештајних капацитета и адаптацију постојећих, те уградњу видео-надзора, обавјештавамо вас да је наше Министарство у претходном периоду за изградњу нових и адаптацију постојећих просторија за смјештај лица лишених слободe издвојило оквирно износ од 600.000,00 КМ. Највећи дио тих средстава искоришћен је за изградњу нових просторија за смјештај лица лишених слободe у Бањалуци (изграђене су у складу са европским стандардима), а остатак средстава искоришћен је за спорадична улагања у просторије за смјештај лица лишених слободe у осталим полицијским управама у Републици Српској. Према посљедњем пресјеку стања, по овом питању, констатовано је да од укупно 109 просторија за смјештај лица лишених слободe 68 просторија испуњава услове у складу са Упутством о поступању са лицима лишеним слободe, број: С/М-052- 2776/17 од 22. 6. 2018. године. Министарство, у складу са могућностима, у континуитету планира средства за адаптацију преосталих просторија за смјештај лица лишених слободe.

Препорука која се односи на издвајање буџетских средстава за запошљавање додатног кадра из угла овог Министарства није спорна, јер се средства за те сврхе планирају сваке године. Међутим, флукуација запослених у Министарству захтијевала је интензивно и масовније школовање кадрова, те је из тог разлога у претходних неколико година на Полицијској академији одшколовано неколико хиљада кадета који су, након обуке, засновали радни однос у Министарству. Такође, 2023. године је у нашем Министарству почела са радом и Средња школа унутрашњих послова.

У вези са препоруком да се у оквиру стручног усавршавања овлаштених службених лица

58 Акт бр. С/М-2-1-052-5442/23 од 10. 1. 2024. године.

која поступају према лицима лишеним слободe организује континуирана, специјализована и лиценцирана обука, која ће задовољити највише домаће и међународне стандарде у овој области, наше Министарство предузима низ активности, како слиједи:

- У оквиру Наставног плана и програма Средње школе унутрашњих послова, у предмету 'Полицијска овлашћења са полицијском тактиком', наставним фондом од 32 наставна часа (друго полугодиште), реализоваће се наставна јединица 'Лишење слободe' у оквиру које се ученици средње школе школују о законитом, безбједном, тактички исправном и асертивном поступању приликом лишења слободe.

- Актуелним Наставним планом и програмом Управе за полицијско образовање, у оквиру полицијске обуке кадета Полицијске академије, креиран је посебан модул 'Лишење слободe' који се састоји од три модуларне јединице: Појам лишења слободe, нормативни оквир и права лица лишеног слободe; Процедура лишења слободe и извјештавање, обавјештавање, евидентирање, документовање и надзор над лишењем слободe. Сврха овог модула, који је конципиран од 40 часова, јесте да се кадети оспособе за законито, безбједно, правилно, тактично и асертивно поступање приликом лишења слободe, од момента хапшења до момента отпуста лица лишеног слободe.

- Сачињен је и наставни план и програм семинара 'Људска права лица лишених слободe у полицијском притвору' који је уврштен у годишњи план редовне обуке полицијских службеника Министарства унутрашњих послова Републике Српске. Према наведеном наставном плану и програму, семинар је дводневни и намијењен је полицијским службеницима полиције опште надлежности, саобраћајне полиције, криминалистичке полиције и припадницима Жандармерије. Садржај семинара се односи на модуле 'Људска права и етика у раду полиције', 'Полицијско лишење слободe', 'Ефикасна комуникација са лицима лишеним слободe', 'Поступање са повјерљивим подацима', 'Интервју са лице лишених слободe', 'Одржавање нивоа сигурности у затвореном окружењу', 'Приправност на ванредне ситуације', 'Специфичне рањиве групе лица лишених слободe'. Наведене семинаре изводе полицијски службеници Министарства акредитовани од стране Савјета Европе у складу са европским стандардима и најбољом праксом агенција за спровођење закона."

4.1.1. Полицијска управа Бања Лука

Полицијска управа Бања Лука обухвата 12 полицијских станица, и то сљедеће: Полицијска станица Центар, Полицијска станица Лазарево, Полицијска станица Обилићево, Полицијска станица Лауш, Полицијска станица Поткозарје, Полицијска станица Интервенције, Полицијска станица за безбједност саобраћаја Бања Лука, Полицијска станица Лакташи, Полицијска станица Прњавор, Полицијска станица Кнежево, Полицијска станица Челинац и Полицијска станица Котор-Варош.

Полицијска станица Центар

Посјета Полицијској станици Центар, која се налази у оквиру Полицијске управе Бања Лука, обављена је дана 06. 12. 2023. године.

Разговор с представницима Управе

У разговору са службеним лицем, односно командиром Полицијске станице,⁵⁹ указано је на разлог посјете, као и циљеве који посјетом желе да се постигну. Командир је

⁵⁹ Командир Полицијске станице Центар, Бања Лука, Милан Саламадија.

укратко представио Полицијску станицу Центар и набројао широк спектар послова који су у надлежности овог органа. Током разговора навео је како је према Правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста Министарства унутрашњих послова Републике Српске у овој полицијској станици предвиђено укупно 115 радних мјеста⁶⁰ и да тренутно ова систематизација није попуњена. Наиме, од наведеног броја није попуњено укупно 25 радних мјеста, која се односе на полицијске службенике, с тим да је у наредном периоду у плану запошљавање нових 15 полицијских службеника који су завршили школовање и оспособљавају се за рад. Након што обаве приправнички стаж, биће распоређени на послове полицијских службеника, што ће у великој мјери олакшати рад и функционисање ове полицијске станице.

Најзначајније промјене у односу на претходну посјету и извјештај омбудсмена из 2018. године јесте рјешавање питања капацитета смјештаја и обезбјеђивање адекватног видео-надзора у просторијама за задржавање. Према ријечима командира, капацитети за смјештај лица су проширени тако што Полицијска станица Центар по потреби користи просторије изван ове станице, а које се налазе у Центру за обуку полиције у бившој касарни Залужани код Бање Луке, у ситуацијама када је неопходно да се смјести већи број лица, те је на тај начин проблем смјештајних капацитета превазиђен. Такође, промјена у односу на раније извјештавање, у ком је забиљежено да у просторијама за задржавање није постојао адекватан видео-надзор, јесте у томе да је сада видео-надзор поправљен и у потпуности испуњава своју функцију. Покрива цијелу просторију, осим дијела мокрог чвора, а задржано лице има могућност да дежурног полицајца позове путем тастера за позивање који је инсталиран у просторији. Снимци с видео-камера се чувају 15 дана на начин како је то прописано документом Политика безбједности, који је донијело Министарство унутрашњих послова Републике Српске.

Приликом обављеног разговора констатовано је да од претходног извјештаја у просторијама за задржавање није било регистрованих случајева самоубиства.

Командир Полицијске станице Центар истакао је добру сарадњу с надлежним тужилашвом и центром за социјални рад.

Просторни ресурси

У Полицијској станици Центар капацитети просторија за задржавање чине три просторије с по два кревета. Према наводима командира, води се рачуна о томе да одвојено буду смјештени мушкарци, жене и малољетници у ситуацијама када су истовремено приведени, те се најчешће, када је то могуће, у просторије смјешта само једно лице, да би се спријечиле инцидентне ситуације.

У просторијама се, као и раније, налазе жељезни кревети на спрат, плахта на креветима је чиста, ћебад уредно сложена, просторије имају прозоре, омогућен је доток природне свјетлости, а боравком у њима утврђено је да су довољно загријане и топле. Прозори се не отварају, али постоји одговарајући вентилациони систем. Подови су у добром стању, прекривени плочицама које су чисте и уредне. Зидови су свјеже окречени, те је цјелокупна хигијена у просторијама оцијењена као одлична. Све три просторије садрже мокри чвор и умиваоник, а приликом боравка у просторијама нису запажени неугодни мириси.

Просторије за задржавање су прекривене видео-надзором, који омогућава и аудио-снимање у смислу позива дежурног полицајца путем тастера. Надзор над лицима лишеним

---

⁶⁰ 89 полицијских службеника, 5 вођа сектора, 5 шефова смјена, 2 замјеника, 4 помоћника, 8 крим-инспектора, 1 радник МТС и 1 чистачица.

слободе, уз постојећи видео-надзор, врши се и непосредним опажањем на сваких 15 минута, а које обавља дежурни полицијски службеник који је смјештен у непосредној близини ових просторија. С обзиром на то да постоји аудио-снимање у просторијама, задржана лица у сваком тренутку могу да позову дежурног полицијског службеника.

У тренутку посјете у просторији за задржавање било је једно задржано лице.

Укупан број задржаних лица 243	Женских лица	4
	Мушких лица	239
	Малољетних лица	-
	Страних држављана	-

Табела с подацима о броју лица лишених слободе у периоду од 1. 1. до 30. 11. 2023. године.

Исхрана

Задржана лица имају право на оброк након што истекне осам часова од тренутка лишавања слободе и поштују се захтјеви ако неко тражи специјални режим исхране због вјерских, културних или здравствених разлога. У оквиру ове полицијске станице не постоји просторија за припремање хране, већ се храна купује и доноси лицу лишеном слободе. Најчешће храну доноси неко од чланова породице или друго лице које лице лишено слободе обавијести о лишењу слободе. У ситуацији када лице лишено слободе нема материјалних средстава, оброк му се обезбјеђује на терет новчаних средстава Управе за материјално-финансијске послове Министарства унутрашњих послова Републике Српске.

Права лица лишених слободе

Приликом посјете извршен је увид у службене евиденције и неколико насумично одабраних предмета, а у циљу провјере да ли се приликом лишења слободе и смјештаја у просторије за задржавање води рачуна о правима лица лишених слободе, а како је то дефинисано *Упутством о поступању са лицима лишеним слободе*.⁶¹

Увидом у предмете запажено је да се лицима лишеним слободе издају све потребне потврде, с којима се ова лица упознају, а доказ томе је њихов потпис (Потврда о лишењу слободе, Образац права лица лишеног слободе, Потврда о прихвату лица лишеног слободе, Потврда о предаји лица лишеног слободе, Записник о прегледу лица, Записник о претресању лица, Потврда о привременом одузимању предмета, Потврда о предаји привремено одузетих предмета, Потврда о отпусту лица, Потврда о враћању привремено одузетих предмета).

У Полицијској станици Центар запослене су особе оба пола па претрес врши полицијски службеник оног пола ког је и лице које се претреса. Приликом вршења претреса сачињава се Записник о претресању, у ком се наводе предмети и исправе које се одузимају. Записник, поред лица које је извршило претрес, потписује и лице на ком/код ког се врши претресање. Задржаним лицима се обавезно одузимају предмети којима би могли да повриједе себе или друге (каиш, пертле...). Одузети предмети се чувају у посебном ормарићу, а враћају се када се заврши задржавање и тада лице својеручним потписом потврђује да су му предмети враћени.

⁶¹ Упутство о поступању са лицима лишеним слободе донијело је Министарство унутрашњих послова Републике Српске дана 22. 6. 2018. године. Овим упутством прописани су: начин прихвата лица лишених слободе у просторије организационе јединице Министарства унутрашњих послова Републике Српске, вођење евиденције о лицима лишеним слободе, документација која се односи на службену радњу лишења слободе, смјештај и хигијенски услови, правила понашања лица лишених слободе, поступак и понашање полицијских службеника у односу на лице лишено слободе.

Из увида у насумично одабране предмете уочено је да се евиденције воде уредно, односно да предмети садрже све прописане потврде, забиљешке и записнике.

Из наведеног омбудсмени констатују да су препоруке које су упућене Министарству унутрашњих послова Републике Српске, Полицијској управи Бања Лука, Полицијској станици Центар у потпуности испоштоване.

4.1.2. Полицијска управа Приједор

Полицијска управа Приједор обухвата полицијске станице: Полицијска станица Приједор 1, Полицијска станица Приједор 2, Полицијска станица Козарац, Полицијска станица за безбједност саобраћаја, Полицијска станица Омарска, Полицијска станица Оштра Лука, Полицијска станица Козарска Дубица, Полицијска станица Нови Град, Полицијска станица Костајница, Полицијска станица Крупа на Уни и Сектор криминалистичке полиције (који има три одјељења, и то: за дроге и организовани криминал, привредни криминал и општи криминалитет). Полицијске станице Нови Град и Козарска Дубица имају своје просторије за задржавање, док Полицијска станица Крупа на Уни користи просторије Полицијске станице Нови Град.

Полицијска станица Приједор 1

Посјета Полицијској станици Приједор 1 обављена је дана 5. 12. 2023. године. Током посјете разговарано је с командиром и инспекторима Полицијске станице Приједор.⁶²

Радна група је информисала присутне о одредбама Закона о измјена и допунама Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине које се односе на мандат превентивног механизма.

Командир Полицијске станице је укратко представио њен рад, навео да је прије седам мјесеци ступио на позицију командира те да је упознат са Специјалним извјештајем из 2019. године и препорукама. Констатовао је да препоруке нису реализоване.

Полицијска станица Приједор 1 пружа услуге задржавања и чувања лица до 24 часа или до 48 часова за све полицијске станице у оквиру ПУ Приједор које немају своје просторије за задржавање, као и за Одјељење за истраге ратних злочина.

Што се тиче организационе структуре ПС Приједор 1, истакнуто је како је Правилником о систематизацији систематизовано 97 радних мјеста, од којих су 73 попуњена. Ситуација у односу на полну структуру је задовољавајућа, од пет шефова смјена, три су женског пола, међу којима је једна тренутно на породилском одсуству.

Тренутно су три полицијска службеника сертификована за поступање с малољетницима, а истичу да постоји потреба за додатним едукацијама везано за област насиља у породици.

Просторни услови

Полицијска станица Приједор 1 располаже двијема просторијама за задржавање, у којима могу да се смјесте по два лица. Просторије се налазе изван полицијске станице, у помоћној згради.

Величине просторија су 10–11 м². Подови су прекривени плочицама, зидови нису окречени

⁶² Лазар Брдар – командир, Миле Дошеновић и Милан Лаћман.

и на њима су и даље видљива оштећења која су направила лица лишена слободе. Прозори се отварају са спољне стране и обезбијеђени су металним рупичастим плочама, које онемогућавају довољан доток природне свјетлости и свјежег ваздуха. Кревети су опремљени чистом постељином и ћебади, жељезни и фиксирани за под. Гријање у просторијама је централно.

Констатовано је да је у односу на претходни период дошло до додатног оштећења на санитарном чвору (чучавцу) и умиваонику. Свеукупна хигијена је на задовољавајућем нивоу, просторије се редовно чисте, нема неугодних мириса и опремљене су с довољно хигијенских потрепштина (тоалетни папир и сапун).

Видео-надзор још увијек није обезбијеђен, али, према ријечима командира ове полицијске станице, покренута је иницијатива према начелнику Полицијске управе Приједор за рјешавање овог проблема. Надзор над лицима лишеним слободе врши се непосредним опажањем на сваких 15 минута. Тастер за позивање дежурног полицајца не постоји, што онемогућава лицу лишеном слободе контакт с дежурним полицијским службеником. Ово је нарочито забрињавајуће због чињенице да су просторије за задржавање смјештене у помоћној згради.

У тренутку посјете у просторијама за задржавање нису затечена лица лишена слободе.

Укупан број задржаних лица 235	Женских лица	10
	Мушких лица	224
	Малољетних лица	-
	Страних држављана	1

Табела с подацима о броју лица лишених слободе у периоду од 1. 1. до 30. 11. 2023. године.

Исхрана

Лица лишена слободе оброк добивају на сваких осам часова, а обезбјеђују (купују) га полицијски службеници из сопствених новчаних средстава, без могућности рефундације. Постоји и могућност да чланови породице донесу оброк и лијекове које лице користи као редовну терапију, а након што полицијски службеници изврше преглед. С тим у вези, омбудсмени констатују да је ова пракса у супротности с чланом 25 Упутства о поступању са лицима лишеним слободе, у ком је наведено да се лицима лишеним слободе обезбјеђује најмање један бесплатан оброк сваких осам часова.

Води се рачуна о посебним потребама лица које се односе на режим исхране, у смислу вјерских, културних или здравствених и других разлога.

Права лица лишених слободе

Увидом у насумично одабране предмете утврђено је да се евиденције уредно воде, да су лица лишена слободе уредно обавијештена о праву на браниоца, праву на коришћење услуга медицинског особља и медицинске помоћи, праву на контактирање члана уже породице, пријатеља и осталих у складу с Упутством о поступању са лицима лишеним слободе, а доказ томе је потпис лица лишеног слободе.

О чињеници лишења слободе малољетних особа обавјештавају се родитељи и надлежни центар за социјални рад.

Води се рачуна о полној и доброј структури (малољетници) приликом смјештаја лица у просторије за задржавање, као и о полу особе над којом се врши претрес. Полицијска станица Приједор 1 међу запосленима има особе оба пола, а истакнуто је и да постоји добра сарадња међу полицијским станицама Полицијске управе Приједор те да, ако се деси ситуација да у тренутку лишења слободе лица женског пола Полицијска станица Приједор 1 нема дежурну службеницу женског пола, ангажује се службеница из друге полицијске станице у склопу ове полицијске управе. Приликом вршења претреса сачињава се Записник о претресању, у ком су тачно описани предмети и исправе који се одузимају. Записник, поред лица које је извршило претрес, потписује и лице на ком/код ког се врши претресање. Одузети предмети се враћају када се заврши задржавање и лице тада потписом потврђује да их је примило.

Задржаним лицима се обавезно одузимају предмети којима би могли да повриједу себе или друге (каиш, пертле...).

Препоруке омбудсмена Босне и Херцеговине

Министарству унутрашњих послова Републике Српске, Полицијској управи Приједор, Полицијској станици Приједор 1:

- да се изврши адаптација просторија за задржавање на начин да се омогући доток свјежег ваздуха и природне свјетлости;
- да се у постојећим просторијама за задржавање успостави видео-надзор, који ће омогућити надзор над лицима лишеним слободе у сврху превенције бијега и њиховог самоповређивања, а уједно омогућити и поштовање људског достојанства и у највећој могућој мјери приватност лица лишених слободе;
- да се у просторијама за задржавање инсталира тастер за позивање службеног лица;
- да се подуму неопходне активности у циљу обезбјеђивања додатних смјештајних капацитета за лица лишена слободе;
- да се обезбиједи новчана средства за оброк лицима лишеним слободе.

4.1.3. Полицијска управа Добој

Полицијска управа обухвата девет полицијских станица, и то: Полицијска станица Добој 1, Полицијска станица Добој 2, Полицијска станица за безбједност саобраћаја Добој, Полицијска станица Теслић, Полицијска станица Дервента, Полицијска станица Модрича, Полицијска станица Петрово, Полицијска станица Брод и Полицијска станица Станари.

Полицијска станица Добој 1

Посјета Полицијској станици Добој 1 обављена је дана 25. 10. 2023. године.

Разговор с представницима Управе

У разговору с командиром Полицијске станице⁶³ указано је на разлог посјете, као и циљеве који њоме желе да се постигну. Командир Полицијске станице представио је рад Полицијске станице и указао на основне проблеме с којима се суочавају у раду. Систематизација радних мјеста тренутно није попуњена, али се у наредном периоду очекује ангажовање нових полицијских службеника.

⁶³ Приликом посјете дана 25. 10. 2023. године разговор је обављен с командиром Полицијске станице Добој 1 Љубишом Ђукановићем.

Командир Полицијске станице Добој 1 навео је да ова полицијска станица има веома добру сарадњу с надлежним тужилаштвом и центром за социјални рад.

Почетком 2019. године, тачније у мјесецу марту 2019. године, Полицијска станица Добој 1 премјештена је у потпуно нови објект, у оквиру ког се налазе и просторије за задржавање, које су изграђене у складу с европским стандардима,⁶⁴ а чија изградња је финансирана средствима UNDP-а.

Просторни ресурси

Полицијска станица Добој 1 располаже с четири просторије за задржавање лица лишених слободе. Три просторије за задржавање су са по једним креветом, док је једна просторија за задржавање предвиђена као „просторија за отрежњење“. У просторији за отрежњење налазе се три клупе са спужвама, распоређене на L.

Хигијенски услови у обје просторије су добри, санитарни чворови су уредни и чисти, нема неугодних мириса. Постоји метални умиваоник с хладном водом и у свим просторијама се налазе сапун, тоалетни папир, убрус, пластичне чаше. Зидови су окречени и чисти (с изузетком дијелова наслона за главу уз мадрац), док је под премазани бетонски, тзв. штампани бетон. Гријање у просторијама је подно. Освјетљење је вјештачко, постоје прозори, међутим, доток природне свјетлости је недовољан, али се може компензовати великим стакленим (непробојно стакло) отвором на вратима просторија за задржавање, који омогућава доток вјештачког освјетљења из ходника. У просторијама се налазе метални кревети с дебелим мадрацем и ћебетом. Констатовано је да су кревети фиксирани за под.

Просторије су покривене видео-надзором, који не покрива санитарни чвор. Надзор над лицима лишеним слободе врши се и непосредним опажањем на сваких 15 минута. У тренутку посјете у просторијама за задржавање нису затечена лица лишена слободе.

Укупан број задржаних лица 136	Женских лица	5
	Мушких лица	131
	Малољетних лица	/
	Страних држављана	/

Табела с подацима о броју лица лишених слободе у периоду од 1. 1. до 30. 11. 2023. године.

Исхрана

Задржана лица оброк добијају након протекла временског рока од осам часова од тренутка лишавања слободе. Када је у питању количина и врста хране, како управа наводи, поштују се захтјеви лица, посебно ако лице захтијева специјални режим исхране због вјерских, културних или здравствених разлога. Храна се не припрема у просторијама полицијске станице, већ се купује и доноси лицу лишеном слободе, а трошкови се затим правдају путем фискалног рачуна и рефундирају средствима из буџета тужилаштва или управе.

Права лица лишених слободе

Полицијска станица Добој 1 је станица која врши прихват лица након њихове обраде у матичној станици. Свако лишавање слободе се евидентира у електронској бази података на

⁶⁴ Стандарди Европског комитета за спречавање мучења и нечовјечног или понижавајућег поступања или кажњавања (Стандарди СРТ-а).

нивоу Министарства унутрашњих послова Републике Српске. Шефови смјена су одговорни за ажурност уношења података, а у евиденцији су усклађена кривична дјела. Поред електронске евиденције, води се и мануелна/ручна евиденција о лишењу слободе. Ако је лице смјештено у просторије за задржавање по налогу тужилаштва, за све активности у вези с поступањем с лицем лишеним слободе захтијева се сагласност надлежног тужиоца. Када и ако суд донесе рјешење о одређивању притвора, судска полиција преузима лице лишено слободе.

На основу увида у насумично одабране предмете из евиденције о лишењу слободе у Полицијској станици Добој 1, утврђено је да су лица лишена слободе уредно обавијештена о правима, те да су им издате све одговарајуће потврде у складу с важећим прописима. Такође, извршен је увид и у електронску евиденцију, те је презентован начин функционисања ове евиденције и базе података о лицима лишеним слободе.

Приликом смјештаја лица у просторије за задржавање истакнуто је да се води рачуна о полној структури, као и о чињеници да се одвојено смјесте малољетна и пунољетна лица, а претрес врше овлашћена службена лица истог пола као и лице које се претреса. Приликом вршења претреса сачињава се Записник о претресању, у ком су тачно описани предмети и исправе који се одузимају. Записник, поред лица које је извршило претрес, потписује и лице на ком/код ког се врши претресање. Одузети предмети лицу се враћају када се заврши задржавање, које потписом потврђује да их је примило. Задржаним лицима се обавезно одузимају предмети којима би могли да повриједи себе или друге (каиш, пертле...). Одузети предмети се чувају у каси код шефа смјене.

Препорука омбудсмена дата у Специјалном извјештају из 2019. године је испоштована.

Препоруке омбудсмена БиХ

Министарству унутрашњих послова Републике Српске, Полицијској управи Добој, Полицијској станици Добој 1:

- да се у просторијама за задржавање инсталира тастер за позивање службеног лица.

4.1.4. Полицијска управа Бијељина

У оквиру Полицијске управе Бијељина налази се осам полицијских станица, и то: Полицијска станица Бијељина 1, Полицијска станица Бијељина 2, Полицијска станица за безбједност саобраћаја Бијељина, Полицијска станица Јања, Полицијска станица Лопаре, Полицијска станица Угљевик, Полицијска станица Шамац и Полицијска станица Пелагићево.

Полицијска станица Бијељина 1 има просторије за задржавање, које поред ове станице користе још и Полицијска станица Бијељина 2, Полицијска станица за безбједност саобраћаја Бијељина и Полицијска станица Јања. Остале полицијске станице имају своје просторије за задржавање.

Полицијска станица Бијељина 1

Посјета Полицијској станици Бијељина 1 обављена је дана 14. 12. 2023. године.

Разговор с представницима Управе

Приликом посјете Полицијској управи Бијељина обављен је разговор с командиром Полицијске станице Бијељина 1,⁶⁵ инспектором Сектора полиције Полицијске управе Бијељина⁶⁶ и начелницом Одјељења за материјално-финансијске и техничке послове.⁶⁷ Командир Полицијске станице Бијељина 1 истакао је да су просторије за задржавање лица у надлежности ове полицијске станице, те да од претходне посјете представника Институције омбудсмена ове просторије нису реновиране нити адаптиране, упркос томе што се сваке године упућује захтјев надлежном Министарству унутрашњих послова Владе Републике Српске у ком се тражи да издвоји потребна новчана средства за њихову адаптацију.

Напомиње да је зграда у којој је смјештена ова полицијска станица стара 40-ак година, те да су услови за рад лоши и за запослене, а посебно ако се узме у обзир да је у поплави која је задесила Босну и Херцеговину 2014. године зграда поплављена. Вода је тада ушла у зграду и направила огромну материјалну штету. Просторије за задржавање налазе се у подруму, који је био поплављен, те иако је од тада прошао значајан временски период, нису уложена никаква новчана средства у њихову обнову, већ се само одржавају редовним чишћењем. Узимајући у обзир све наведено, надлежни из овог полицијског органа сматрају како се само намеће питање да ли би било сврсисходно уопште адаптирати постојеће просторије или овај проблем треба да се ријеша на други начин, нпр. да се изгради нови мањи објект у ком би биле смјештене просторије, а који би био изграђен на начин да задовољава све прописане стандарде.

У разговору је истакнуто да се приликом смјештаја лица у просторије за задржавање води рачуна о томе да се одвојено смјештају мушкарци, жене и малољетници, а да су најчешћи разлози за лишење слободе прекршаји из безбједности саобраћаја и кривична дјела.

У Полицијској станици Бијељина 1 систематизовано је укупно 101 радно мјесто,⁶⁸ а на дан посјете попуњено их је 97. Како је наглашено, Полицијска станица Бијељина 1 има јако добру сарадњу с надлежним тужилаштвом и центром за социјални рад, који се обавјештава у свим законом предвиђеним случајевима.

У односу на ранију посјету, у просторијама за задржавање био је један случај самоубиства, који се десио 2023. године.

Просторни ресурси

Капацитет просторија за задржавање Полицијске станице Бијељина 1, као и приликом раније посјете, чине три просторије са по једним жељезним креветом, који је причвршћен за под. На кревету нема постељине, прекривен је ћебетом, а на њему се налази још једно ћебе, које служи за покривање. Просторије за задржавање налазе се у подруму зграде, прилази им се кроз предсобље у ком борави чувар који врши непосредан надзор над лицима лишеним слободе. У подруму су и даље видљиви трагови поплаве из 2014. године, посебно на зидовима, на којима се уочава траг који показује до ког је нивоа била вода, а осјети се и неугодан мирис.

Цјелокупна површина просторије за задржавање је од пода до плафона прекривена керамичким плочицама, а врата су израђена од металних решетки. Свака просторија има један мали прозор, који је заштићен металном мрежом и решеткама па нема природне

65 Командир Полицијске станице Бијељина 1 Душко Васиљевић.

66 Инспектор Сектора полиције Полицијске управе Бијељина Александар Ибрановић.

67 Начелница Одјељења за материјално-финансијске и техничке послове Сњежана Панчић.

68 Од укупног броја попуњених радних мјеста (97), 96 је полицијских службеника и 1 технички секретар.

ни вјештачке вентилације. Расвјетно тијело унутар просторије заштићено је металном мрежицом, а плафон је ишаран. Просторије се загријавају радијаторима који су повезани на централно гријање и налазе се у предсобљу. Свака просторија има чучавац, који је унутар ње и у јако лошем стању (оштећен и прекривен рђом). У просторији се не налази умиваоник, већ је приступ чистој води омогућен тако што је стављена мала славина одмах изнад чучавца, што је изразито нехигијенски. Противпожарни апарат се налази у предсобљу. Након обиласка просторија закључено је да су услови у просторијама изразито лоши и неадекватни за боравак лица лишених слободе.

Просторије за задржавање нису покривене аудио нити видео-надзором.

Надзор над лицима лишеним слободе врши полицијски службеник, који борави све вријеме у предсобљу, што омогућава задржаним лицима да у сваком тренутку могу да га позову. Ова полицијска станица нема посебан сеф у ком одлаже предмете који се привремено одузимају од лица лишених слободе већ се они стављају на отворену импровизовану полицу која се налази у предсобљу поред дежурног полицијског службеника.

У тренутку посјете затечено је једно задржано лице, с којим је обављен разговор и које није имало примједби на поступање полицијских службеника.

Укупан број задржаних лица 439	Женских лица	17
	Мушких лица	413
	Малољетних лица	1
	Страних држављана	8

Табела с подацима о броју лица лишених слободе у периоду од 1. 1. до 14. 12. 2023. године

Исхрана

У разговору је истакнуто да задржана лица добију оброк ако то желе. Напоменуто је да оброк најчешће обезбиједи и донесе неко од чланова породице лица лишеног слободе, а ако то није могуће, оброк се купи из личних средстава полицијских службеника. Према тврдњама надлежних, ова полицијска станица нема посебна новчана средства из којих би лицима лишеним слободе обезбиједила оброке.

С тим у вези, омбудсмени констатују да је ова пракса у супротности с чланом 25 Упутства о поступању са лицима лишеним слободе, у ком је наведено да се лицима лишеним слободе обезбјеђује најмање један бесплатан оброк сваких осам часова.

Права лица лишених слободе

Приликом посјете извршен је увид у неколико насумично одабраних предмета, а у циљу провјере да ли се евиденције воде уредно, да ли садрже сву потребну документацију, с посебним фокусом на заштиту права лица лишених слободе, односно како би се утврдило да ли су приликом лишења упозната са својим правима и да ли им се издају све потребне потврде у складу с Упутством о поступању са лицима лишеним слободе.⁶⁹

У полицијској станици Бијељина 1 запослене су особе оба пола, тако да претресе врши полицијски службеник оног пола ког је и лице које се претреса. Приликом вршења претреса

⁶⁹ Упутство о поступању са лицима лишеним слободе донијело је Министарство унутрашњих послова Републике Српске дана 22. 6. 2018. године. Овим упутством прописани су: начин прихвата лица лишених слободе у просторије организационе јединице Министарства унутрашњих послова Републике Српске, вођење евиденције о лицима лишеним слободе, документација која се односи на службену радњу лишења слободе, смјештај и хигијенски услови, правила понашања лица лишених слободе, поступак и понашање полицијских службеника у односу на лице лишено слободе.

сачињава се Записник о претресању, у ком су тачно описани предмети и исправе који се одузимају. Записник, поред лица које је извршило претрес, потписује и лице на ком се врши претресање. За обезбјеђивање привремено одузетих личних ствари задржаних лица не постоје адекватни сефови нити ормарићи, већ се предмети стављају на импровизовану отворену полицу, а одузети предмети враћају се лицу приликом отпуста, уз претходно потписивање потврде о враћању.

Из увида у насумично одабране предмете уочено је да се евиденције уредно воде и садрже све прописане потврде и записнике.

Препоруке омбудсмена Босне и Херцеговине

Министарству унутрашњих послова Републике Српске, Полицијској управи Бијељина, Полицијској станици Бијељина 1:

- да се изврши адаптација просторија за задржавање на начин да се омогући доток свјежег ваздуха и природне свјетлости;
- да се у постојећим просторијама за задржавање успостави видео-надзор, који ће омогућити надзор над лицима лишеним слободе, а у сврху превенције бијега и њиховог самоповређивања, те уједно омогућити и поштовање људског достојанства и у највећој могућој мјери приватности лица лишених слободе;
- да се у просторијама за задржавање инсталира тастер за позивање службеног лица;
- да се подуму неопходне активности у циљу обезбјеђивања додатних смјештајних капацитета за лица лишена слободе;
- да се обезбиједи новчана средства за обезбјеђивање obroка лицима лишеним слободе.

4.2. Министарство унутрашњих послова Федерације Босне и Херцеговине

У Федерацији Босне и Херцеговине успостављено је Федерално министарство унутрашњих послова, које у складу с одредбом члана 2 Закона о унутрашњим пословима Федерације Босне и Херцеговине⁷⁰ обавља послове спречавања и откривања кривичних дјела тероризма, међукантоналног криминала, стављања у промет опојних дрога и организованог криминала те проналажење и хватање починилаца тих кривичних дјела и њихово привођење надлежним органима, обезбјеђивање одређених личности и зграда Федерације и друге послове предвиђене Законом.

На нивоу кантона успостављена су кантонална министарства унутрашњих послова, а однос Федералног и кантоналних министарстава⁷¹ уређен је одредбама Закона о организацији органа управе у Федерацији Босне и Херцеговине.⁷²

У ранијем периоду омбудсмени Босне и Херцеговине констатовали су да Федерално министарство унутрашњих послова, односно кантонална министарства, нема успостављену електронску евиденцију о лицима лишеним слободе, јер таква обавеза није предвиђена

⁷⁰ „Службене новине Федерације БиХ”, бр. 49/05.

⁷¹ Федерално министарство обавезно је да обезбиједи извршавање прописа и у том погледу има овлашћења да према кантоналним министарствима подумима све оне мјере и активности којима се обезбјеђује обављање свих послова државне управе који су федералним прописом повјерени на вршење кантону.

⁷² Чланови 83-86 Закона о организацији органа управе у Федерацији БиХ, „Службене новине Федерације БиХ”, бр. 35/05.

одредбама Закона о унутрашњим пословима Федерације Босне и Херцеговине нити кантоналним прописима.

*Закон о полицијским службеницима Федерације Босне и Херцеговине*⁷³ и кантонални закони о полицијским службеницима⁷⁴ прописују обавезу вођења евиденција о особама лишеним слободе, као и начин обраде личних података.

У ранијем периоду констатовано је да се подаци о лицима лишеним слободе евидентирају у мануелним дневницима – евиденцијама о лишавању слободе, које осим личних идентификационих података о лицу, садрже и податке о околностима лишавања слободе,⁷⁵ комуникацији с другим надлежним органима,⁷⁶ правима лица лишеног слободе те о предаји и отпуштању лица. С тим у вези, омбудсмени Босне и Херцеговине упутили су Федералном министарству унутрашњих послова препоруку да успостави електронску евиденцију лица лишених слободе.

Актом Федералног министарства унутрашњих послова⁷⁷ омбудсмени су информисани да:

„Федерална управа полиције води електронску евиденцију лица лишених слободе кроз информациони систем ASOOP, у који се лица морају евидентирати, јер систем аутоматски додјељује број за Записник о лишењу слободе, као и друге записнике попут Записника о отпусту лица лишеног слободе или Записника о предаји лица другој организационој јединици или органу и др.

Такође, постоји књига лица лишених слободе, гдје свака унутрашња организациона јединица посједује своју књигу лишења и у коју се уписују прописани подаци, те се на крају и лице лишено слободе у њу потписује.“

Из овог произилази да је предметна препорука реализована.

Након достављања радне верзије овог извјештаја на увид, Федерално министарство унутрашњих послова у акту⁷⁸ наводи сљедеће:

„Обавјештавамо вас да је Федерална управа полиције у претходном периоду упозната са садржајем Извјештаја о реализацији препорука из документа под називом ‘Специјални извјештај о стању у просторијама за задржавање у појединим полицијским управама у Босни и Херцеговини’, те вас овом приликом обавјештавамо да немамо примједби на садржај истог.

Такође вас обавјештавамо да Федерална управа полиције активно ради на успостављању електронске евиденције о задржавању лица/особа лишених слободе.“

73 „Службене новине Федерације БиХ“, бр. 27/05, 70/18 и 44/11.

74 Закон о полицијским службеницима Кантона Сарајево, „Службене новине Кантона Сарајево“, бр. 25/06, 4/08 и 38/18. Закон о полицијским службеницима Зеничко-добојског кантона, „Службене новине Зеничко-добојског кантона“, бр. 8/06, 20/07, 9/09, 14/03 и 14/14. Закон о полицијским службеницима Тузланског кантона, „Службене новине Тузланског кантона“, бр. 6/06, 11/07 и 16/11. Закон о полицијским службеницима Средњобосанског кантона, преузето на дан 31. 1. 2019. године: <https://www.mupsbk-ksb.gov.ba/images/zakoni/zakonps.pdf>; Закон о полицијским службеницима Херцеговачко-неретванског кантона, преузето на дан 31. 1. 2019. године: http://www.muphnb.ba/sites/default/files/dokumenti_legislativa/ZakonOpolicijskimSluzbenicimaHNZK-hrv.pdf

75 Подаци о околностима лишавања слободе обухватају: датум и вријеме лишавања слободе, тачну локацију, прекршај или кривично дјело за које се сумњичи, разлоге лишавања слободе, употребу силе, коришћена средства принуде, начин превоза, датум и вријеме доласка у организациону јединицу, предмете одузете као доказни материјал.

76 Комуникација с надлежним органима обухвата податке о надлежном суду и тужилаштву (презиме и име судије/тужиоца, назив суда/тужилаштва, обавјештење судији/тужиоцу).

77 Акт бр. 02/2-1-82/24 од 12. 2. 2024. године.

78 Акт бр. 09-15-04-3-1050 од 15. 4. 2024. године.

4.2.1. Министарство унутрашњих послова Кантона Сарајево

Министарство унутрашњих послова Кантона Сарајево у вези са степеном реализације генералних препорука из Специјалног извјештаја из 2019. године доставило је сљедеће информације:

„Сектор униформисане полиције Управе полиције МУП-а Кантона Сарајево [је] везано за уочене техничке недостатке у просторијама за задржавање особа лишених слободе, у циљу отклањања истих, доставио информацију надлежним, али нам није познато у којој фази је реализација наведеног захтјева.

У току 2023. године Одјељење за едукацију Уреда полицијског комесара Управе полиције МУП-а Кантона Сарајево је забиљежило 11 (једанаест) специјалистичких едукација у вези са поступањем полицијских службеника са особама лишеним слободе.“⁷⁹

„Обавјештавамо Вас да Министарство унутрашњих послова Кантона Сарајево у свом буџетском захтјеву за сваку годину планира финансијска средства за текуће и хигијенско одржавање објеката, што између осталог подразумева провођење активности на унутрашњем одржавању и уређењу просторија за задржавање особа лишених слободе, а што укључује извођење занатских и молерско-фарбарских радова, као и свакодневних активности на одржавању чистоће и хигијене у наведеним просторијама.

Осим наведеног, редовно се планирају и обезбјеђују финансијска средства за текуће одржавање гријно-расхладних уређаја, што подразумева сервисирање, као и дезинфекцију наведених гријно-расхладних уређаја који се налазе у просторијама за задржавање особа лишених слободе Управе полиције, у објекту Министарства.“⁸⁰

У оквиру Министарства унутрашњих послова Кантона Сарајево успостављено је седам полицијских управа, и то: Полицијска управа Стари Град, Полицијска управа Центар, Полицијска управа Ново Сарајево, Полицијска управа Нови Град, Полицијска управа Илиџа, Полицијска управа Хаџићи и Трново, Полицијска управа Илијаш и Полицијска управа Вогошћа.

Полицијска станица Центар

Представници Институције омбудсмена БиХ посјетили су Другу полицијску управу, односно Полицијску станицу Центар, у оквиру које се налазе просторије за задржавање лица лишених слободе при оперативном центру Управе Кантона Сарајево. Посјета је обављена дана 5. 10. 2023. године.

Разговор с представницима Управе

Приликом посјете обављен је разговор с командиром ПС Центар⁸¹ и инспектором у Јединици за професионалне стандарде МУП-а Кантона Сарајево,⁸² којом приликом је указано на разлог посјете, као и циљеве који њоме желе да се постигну.

У склопу тренутног објекта Полицијске управе не налазе се просторије за задржавање лица, већ се оне налазе у оквиру објекта који користи Јединица за осигурање објеката и ухапшених особа Министарства унутрашњих послова Кантона Сарајево. Сва лица која буду лишена слободе од стране припадника Министарства унутрашњих послова Кантона Сарајево те других полицијских агенција на подручју Кантона Сарајево спроводе се у наведене просторије.

⁷⁹ Акт бр. 02/2-1-82/24 од 12. 2. 2024. године.

⁸⁰ Акт бр. 04-11-10-37/24 од 28. 2. 2024. године.

⁸¹ Командир ПС Центар Мухамед Имширевић.

⁸² Инспектор у Јединици за професионалне стандарде Ерол Аџаџић.

Приликом обављеног разговора констатовано је да у току 2023. године није забиљежен случај самоубиства у просторијама за задржавање. У периоду од 1. 1. 2018. до 30. 9. 2023. године евидентиран је један случај самоповређивања лица лишеног слободе, што је наступило приликом спровођења лица у просторије за задржавање.

Просторни ресурси

У склопу објекта који користи Јединица за осигурање објеката и ухапшених особа Министарства унутрашњих послова Кантона Сарајево налази се укупно шест просторија за задржавање лица, у којима су смјештена по два кревета.

Просторијама за задржавање прилази се кроз предсобље у ком борави чувар или службеник који врши надзор над лицима лишеним слободе. Малољетна и пунољетна лица одвојено се смјештају у просторије за задржавање, при чему се води рачуна и о полу особе.

Свака просторија има прозор, чиме су омогућени доток ваздуха и адекватно освјетљење (довољно за читање), вентилацију, загријавање, средства за одмор (кревет, платформе за спавање и покриваче).

У просторијама постоји и вјештачка вентилација, као и клима-уређај. На металним креветима, причвршћеним за зид, налазе се танки мадрац, јастук и ћебе, уз могућност коришћења додатног ћебета. Зидови су чисти и окречени, али у дијелу у ком се налази мокри чвор уочени су влага и знатна оштећења на зидовима. Свака просторија има мокри чвор, чучавац и умиваоник. Чучавац је заштићен металним вратима и на тај начин потпуно физички одвојен, што омогућава потребну приватност лицу које га користи.

У просторијама за задржавање нема топле воде, већ је она обезбијеђена у физички одвојеној просторији за туширање. Гријање у објекту је централно. Од прибора за хигијену у просторији се налазе сапун, папирни убриси и пластична чаша за пиће.

У просторијама за задржавање постоји видео-надзор, а стражари сваких 15 минута обилазе лица лишена слободе, о чему се сачињава посебна евиденција. Видео-надзор постављен је у ходнику којим се прилази просторијама за задржавање и покрива цјелокупну просторију за задржавање с изузетком мокрог чвора, који је ограђен металном преградом. Задржана лица у сваком тренутку могу да позову дежурног службеника.

Током посјете у просторијама за задржавање боравило је једно лице, које је лишено слободе од стране полицијских службеника ПУ Нови Град због угрожавања безбједности. Представници Институције омбудсмена су обавили разговор с именованим, који је том приликом изјавио да је током лишавања слободе упознат са свим правима у складу са Законом и није имао приговор на поступање полицијских службеника.

Укупан број задржаних лица 182	Женских лица	11
	Мушких лица	165
	Малољетних лица	1
	Страних држављана	5

Табела с подацима о броју лица лишених слободе у периоду од 1. 1. до 30. 9. 2023. године.

Исхрана

Исхрана за лица лишена слободe организује се тако да полицијски службеници који су дежурни у просторијама за задржавање лица лишених слободe могу да поруче адекватан оброк с јеловника који је достављен од уговореног добављача хране, о трошку Министарства унутрашњих послова. За вријеме боравка у просторијама за задржавања особа лишених слободe свакој особи лишеној слободe су обезбијеђена три obroка, која добивају на сваких осам часова.

Наведено је да се поштују захтјеви лица ако неко има специјални режим исхране због вјерских, културних или здравствених разлога. У оквиру тог објекта не постоји просторија за припремање хране, већ се храна купује и доноси лицу лишеном слободe.

Права лица лишених слободe

Увидом у насумично одабране предмете утврђено је да су приликом лишавања слободe лица упозната с правима која им припадају по основу закона, као и разлозима лишења слободe. Упозната су с могућношћу коришћења права на браниоца, права на коришћење услуга медицинског особља и медицинске помоћи, права на контактирање члана уже породице и других лица. Приликом разговора с представницима управе истакнуто је да се у случајевима лишавања слободe малољетних лица првенствено обавјештавају родитељи и надлежни центар за социјални рад.

Наведено је да се лица лишена слободe с познатом историјом болести (ментални поремећај, обољење, заразне болести и слично) или лице које показује знакове таквог стања не смјешта у просторије за задржавање, већ буде задржано у организационој јединици која је извршила лишење слободe. Такво лице треба да буде под константним надзором и заштитом полицијских службеника, све док не буде превезено у одговарајућу здравствену установу у складу с одредбама Упутства о поступању са особама лишеним слободe у Управи полиције Министарства унутрашњих послова Кантона Сарајево.⁸³

У Полицијској станици Центар запослене су особе оба пола, тако да претресе врши полицијски службеник оног пола ког је и лице које се претреса. Приликом вршења претреса сачињава се Записник о претресању, у ком су детаљно описани предмети и исправе који се одузимају. Задржаним лицима се обавезно одузимају предмети којима би могли да повриједе себе или друге (каиш, пертле...). Записник, поред лица које је извршило претрес, потписује и лице на ком/код ког се врши претресање. Одузети предмети лицу се враћају приликом отпуста, уз потписивање потврде о враћању предмета.

Из увида у насумично одабране предмете уочено је да се евиденције уредно воде, односно да предмети садрже све прописане потврде и записнике.⁸⁴

---

83 Члан 20 Упутства о поступању са особама лишеним слободe у Управи полиције Министарства унутрашњих послова Кантона Сарајево, „Службене новине КС“, бр. 11/22.

84 Потврда о задржавању возача, Записник о лишењу слободe, Записник о привременом одузимању предмета, Потврда о привременом одузимању предмета, Потврда о враћању привремено одузетих предмета, Записник о претресању особе, Записник о отпусту особе лишене слободe.

Препоруке омбудсмена Босне и Херцеговине

Министарству унутрашњих послова Кантона Сарајево:

- да се подузму неопходне активности у циљу санације штете на мокрим чворовима у просторијама за задржавање лица лишених слободе;
- да се подузму неопходне активности у циљу обезбјеђивања и опремања једне просторије која ће се користити у циљу спречавања самоповређивања лица лишених слободе (гумена соба).

4.2.2. Министарство унутрашњих послова Средњобосанског кантона

У вези са спровођењем генералних препорука из Специјалног извјештаја из 2019. године, Министарство унутрашњих послова Средњобосанског кантона доставило је одговор,⁸⁵ како слиједи:

„Када је упитању препорука омбудсмена Босне и Херцеговине о издвајању буџетских средстава Владе СБК/КСБ за набавку видео-надзора за просторије за задржавање, информишемо вас да је ова препорука имплементирана у службеним просторијама за 11 полицијских станица и 1 полицијску испоставу, док је у једној полицијској испостави инсталација видео-надзора у току. Полицијске станице и испоставе у којима је инсталиран видео-надзор који надзире просторије за задржавање су: ПС Травник, ПС Нови Травник, ПС Витез, ПС Бугојно, ПС Горњи Вакуф/Ускопље, ПС Јајце, ПС Доњи Вакуф, ПС Кисељак, ПС Крешево, ПС Фојница и ПИ Бабановац, док је инсталација видео-надзора у ПИ Турбе у току. У ПС Бусовача видео-надзор није инсталиран јер су просторије неусловне за задржавање особа лишених слободе.

Када је у питању препорука о издвајању буџетских средстава Владе СБК/КСБ за потребе запошљавања додатног кадра у МУП СБК/КСБ, иста је имплементирана током текуће године. Путем јавног конкурса изабрано је 137 кандидата за почетни чин полицајаца. Тренутно се чека позив Полицијске академије ФУП Сарајево за одлазак на темељну полицијску обуку, а кандидати који успјешно прођу биће примљени у стални радни однос у МУП СБК/КСБ. На овај начин извршиће се додатна попуна радних мјеста по систематизацији, те тиме и радних мјеста која се односе на поступање са особама лишеним слободе.

Када је у питању трећа препорука, која се односи на стручно усавршавање полицијских службеника који поступају са особама лишеним слободе, информишемо вас да се ова врста обуке врши континуирано од стране сертификованих предавача, а током ове године извршена је обука 29 полицијских службеника који директно раде на поступању са особама лишеним слободе по полицијским станицама и испоставама. Полицијски службеници Управе полиције овог министарства редовно узимају активно учешће на семинарима и координативним састанцима у оквиру пројеката Европске уније и Савјета Европе 'Horizontal Facility за Западни Балкан и Турску', а све везано за људска права особа лишених слободе.

У наредном периоду планирана је обука додатног броја полицијских службеника у складу са Програмом стручног оспособљавања и усавршавања полицијских службеника МУП-а СБК/КСБ.“

Полицијска управа Травник

Полицијска управа Травник обухвата три полицијске станице, и то: Полицијска станица Травник, Полицијска станица Нови Травник и Полицијска станица Витез. Полицијска станица Травник има три полицијске испоставе (Бабановац, Турбе и Нова Била), од којих Турбе и Бабановац имају притворску јединицу.

⁸⁵ Акт бр. 02/2-1-04-1-1-54/23 ДС од 13. 11. 2023. године.

Полицијска станица Травник

Посјета Полицијској станици Травник обављена је дана 4. 10. 2023. године.

Разговор с представницима Управе

Представници Институције омбудсмена обавили су разговор с командиром Полицијске станице Травник⁸⁶ и замјеником командира,⁸⁷ који су представили рад и организацију ове станице, као и основне проблеме с којима се суочавају. Систематизацијом су предвиђена 143 радна мјеста, а у тренутку посјете попуњена су 124 радна мјеста. У току је конкурс за пријем 137 полицијских службеника на нивоу Министарства унутрашњих послова Средњобосанског кантона.

Констатовано је да у току 2023. године у Полицијској станици Травник није забиљежен случај самоубиства у просторијама за задржавање. Препорука која се односила на адаптацију просторија за задржавање није реализована.

Просторни ресурси

Капацитет Полицијске станице Травник обухвата двије просторије за задржавање лица лишених слободе, у којима се налази по један кревет. Просторијама за задржавање прилази се кроз предсобље које се користи за смјештај чувара или надзор над лицима лишеним слободе. Омбудсмени уочавају да постојећи капацитети ове полицијске станице у погледу броја просторија за задржавање не задовољавају потребе, те се из тог разлога намеће питање да ли се у конкретним ситуацијама када је већи број лица лишених слободе може обезбиједити да одвојено буду смјештени мушкарци, жене и малољетници.

У просторијама за задржавање налазе се челични кревети опремљени плахтом, јастуком без јастучнице и ћебетом. Током посјете истакнуто је да се постелина не мијења након боравка сваког лица лишеног слободе, већ се након одређеног времена купује нова.

Подови у просторијама прекривени су етисоном. Доток природне свјетлости омогућен је кроз мали прозор, заштићен решеткама. Притворска јединица загријава се радијаторима постављеним у предсобљу просторија за задржавање. Свака просторија за задржавање има чучавац, водокотлић који није у функцији и нема умиваоник.

Просторије су опремљене хигијенским потрепштинама и то: тоалетни папир, сапун и пластична чаша. Зидови нису окречени, а видљива су оштећења узрокована влагом.

Приликом смјештаја лица у просторије за задржавање води се рачуна о полној структури, као и о чињеници да се одвојено смјесте малољетна и пунољетна лица. Надзор над лицима лишеним слободе врши се путем видео-надзора и дежурни полицијски службеник на сваких 15 минута провјерава задржано лице, што се уписује у евиденције.

У тренутку посјете није било задржаних лица.

Укупан број задржаних лица 258	Женских лица	9
	Мушких лица	249
	Малољетних лица	/
	Страних држављана	/

Табела с подацима о броју лица лишених слободе у периоду од 1. 1. до 4. 10. 2023. године.

86 Командир Полицијске станице Травник Драган Шкуљ.

87 Замјеник командира Полицијске станице Травник Алмир Мекић.

Исхрана

Задржана лица оброк добијају након што га сами затраже, а у правилу сваких осам часова имају право на оброк. У буџету Министарства унутрашњих послова Средњобосанског кантона предвиђена су средства за исхрану лица лишених слободе. Полицијска управа има закључен уговор с угоститељским објектом те лица лишена слободе могу да поруче оброк.

Поштују се захтјеви лица ако неко захтијева специјални режим исхране због вјерских, културних или здравствених разлога.

Права лица лишених слободе

Увидом у евиденцију утврђено је да су лица упозната с могућношћу коришћења права на браниоца, права на коришћење услуга медицинског особља и медицинске помоћи, права на контактирање члана уже породице, пријатеља и осталих.

Када су у питању малољетници лишени слободе, наведено је да се о чињеници лишења обавјештавају родитељи и надлежни центар за социјални рад.

Увидом у предмете запажено је да су лицима лишеним слободе издате одговарајуће потврде.

У Полицијској станици Травник запослене су особе оба пола, тако да претресе врши полицијски службеник оног пола ког је и лице које се претреса. Приликом вршења претреса сачињава се Записник о претресању, у ком су тачно описани предмети и исправе који се одузимају. Записник, поред лица које је извршило претрес, потписује и лице на ком/код ког се врши претресање. Одузети предмети лицу се враћају када се заврши задржавање и оно тада потписом потврђује да их је примило. Задржаним лицима се обавезно одузимају предмети којим би могли да повриједе себе или друге (каиш, пертле...).

Из увида у насумично одабране предмете уочено је да се евиденције о лишавању слободе уредно воде, односно да лични досијеи лица лишених слободе садрже све прописане потврде и записнике.⁸⁸ Надаље, значајно је да се истакне да се записници и потврде издају на унапријед припремљеним обрасцима, а сачињени су на основу различитих законских прописа, зависно од разлога лишавања слободе.

Министарству унутрашњих послова Средњобосанског кантона, Полицијској управи Травник, Полицијској станици Травник:

- да се изврши потпуна адаптација просторија за задржавање, односно изнађе друго адекватно рјешење за смјештај лица лишених слободе;
- да се у просторијама за задржавање инсталира тастер за позивање службеног лица;
- да се постелјина у просторијама за задржавање редовно мијења односно пере након сваке употребе.

⁸⁸ Потврда и Записник о привременом одузимању предмета, Потврда о враћању привремено одузетих предмета, Записник и потврда о привременом одузимању предмета (возила), Записник о задржавању возача, Записник о отпусту задржаног возача, Записник о лишењу слободе, Записник о отпусту особе лишене слободе.

4.2.3. Министарство унутрашњих послова Тузланског кантона

У вези с имплементацијом генералних препорука из Специјалног извјештаја из 2019. године, Министарство унутрашњих послова Тузланског кантона⁸⁹ обавијестило је о сљедећем:

„Сходно акту, број и датум везе, путем којег је тражено достављање информације о реализацији препорука, обавјештавамо Вас да Управа полиције Министарства унутрашњих послова ТК на нивоу кантона располаже са укупно 13 просторија за задржавање, распоређених на осам локација, односно полицијских управа.

Када су у питању просторије за задржавање лица при Управи полиције МУП-а ТК, представници Уреда омбудсмена Босне и Херцеговине су дана 25. 10. 2018. године извршили обилазак и увид у просторије за задржавање смјештене у сједишту Управе полиције МУП-а ТК.

Након извршеног увида у ‘Специјалном извјештају о стању у просторијама за задржавање у појединим полицијским управама у БиХ’, сачињеном у фебруару 2019. године, издате су препоруке од стране омбудсмена да се у постојећим просторијама за задржавање угради видео-надзор. С тим у вези, тренутно су двије локације покривене видео-надзором, односно укупно четири просторије за задржавање, док се уградња видео-надзора у осталим просторијама планира у наредном периоду.

У јануару 2019. године Управа полиције донијела је ‘Упутство о поступању са особама којима је одузета слобода’. Наведеним упутством регулисана су права особе лишене слободе задржане у просторијама за задржавање, права особе за вријеме боравка у просторијама за задржавање, начин исхране, указивање љекарске помоћи, поступања полицијских службеника и сл.

У задњих пар година Управа полиције је планирала и издвојила више од 10.000 КМ за материјално-техничка средства потребна за побољшање услова у свим просторијама за задржавање на нивоу Управе полиције. Опремање просторија за задржавање ће бити настављено и током 2024. године, за шта су планирана намјенска средства.

Осим наведеног, у току 2019. године обилазак просторија за задржавање извршили су и службеници ИСИТАР-а, након чега је један службеник Управе полиције МУП-а ТК на позив и у организацији ИСИТАР-а и Полицијске академије Сарајево учествовао у радној групи у изради ‘Приручника о раду са особама задржаним у просторијама за задржавање’, који је у примјени од децембра 2020. године.

Даље, Одсјек за едукацију од 2020. године у континуитету планира и реализује едукацију службеника полиције који врше надзор над особама задржаним у просторијама за задржавање, а што се планира наставити и у наредном периоду са циљем професионалног приступа полицијских службеника према особама лишеним слободе, уз поштовање свих људских права.

Такође, један службеник Управе полиције је у децембру 2022. године сертифицирован за предавача/тренера од стране Савјета Европе из области ‘Људска права лица лишених слободе задржаних у полицијским притворима’, те активно врши обуку осталих службеника на нивоу Управе полиције МУП-а ТК из горе наведене области.

Када је у питању кадровска попуњеност, Управа полиције врши пријем нових полицијских службеника путем јавних огласа. Тренутно се на обуци у Полицијској академији у Сарајеву налази 160 кадета за чин ‘полицајац’ и 40 кадета за чин ‘млађи инспектор’. Осим тога, Управа полиције је путем Министарства од Владе ТК тражила сагласност за пријем нових

⁸⁹ Акт бр. 08-01-11.2-3-2058/23 од 24. 11. 2023. године.

180 полицајаца и 20 млађих инспектора у 2024. години, ради попуње упражњених радних мјеста.“

У оквиру Министарства унутрашњих послова Тузланског кантона успостављено је седам полицијских управа, и то: Полицијска управа Сребреник, Полицијска управа Градачац, Полицијска управа Грачаница, Полицијска управа Лукавац, Полицијска управа Калесија, Полицијска управа Бановићи и Полицијска управа Кладањ.

Полицијска станица Центар

Посјета Министарству унутрашњих послова, Управи полиције, Сектору униформисане полиције обављена је дана 26. 10. 2023. године.

У разговору с командиром Јединице за обезбјеђење личности и објеката при Сектору униформисане полиције⁹⁰ и инспекторцом/замјеницом командира Јединице за обезбјеђење личности и објеката⁹¹ укратко су изнесени подаци о Министарству унутрашњих послова Тузланског кантона, Управи полиције и организационој структури, којом приликом је констатовано да није попуњена систематизација радних мјеста.

Просторни ресурси

Министарство унутрашњих послова Тузланског кантона располаже просторијама за задржавање у готово свим полицијским управама, а како слиједи:

- Полицијска управа Градачац – двије просторије за задржавање;
- Полицијска управа Сребреник – двије просторије за задржавање;
- Полицијска управа Грачаница – двије просторије за задржавање;
- Полицијска управа Лукавац – двије просторије за задржавање;
- Полицијска управа Бановићи – једна просторија за задржавање;
- Полицијска управа Кладањ – једна просторија за задржавање;
- Полицијска управа Калесија – једна просторија за задржавање и
- Управа полиције/Сједиште – двије просторије за задржавање.

Управа полиције/Сједиште у Тузли располаже с двије просторије за задржавање лица лишених слободе у којима могу да се смјесте по два лица. Просторијама за задржавање прилази се кроз предсобље, које се користи за смјештај чувара односно надзор над лицима лишеним слободе.

На дан посјете извршен је увид у просторије за задржавање, којом приликом је констатовано да су капацитети просторија за задржавање као и услови боравка исти као 2018. године. Дакле, подови у просторијама за задржавање су прекривени плочицама које су у добром стању. Зидови су окречени. Врата су метална са шпијунком. Свака просторија за задржавање има прозоре који се отварају са спољне стране, чиме је омогућен редован доток природне свјетлости и свјежег ваздуха. Прозори су обезбјеђени металним решеткама. На креветима се налазе нови матраци, ћебади, јастуци и постељина. Задржаним лицима се обезбјеђују основна средства за хигијену. Просторије садрже санитарни чвор, чуचाвац и умиваоник, који су функционални и у добром стању. У просторијама су постављени радијатори, који су заштићени металним решеткама, у циљу спречавања самоповређивања. У објекту је инсталирано централно гријање. Генерална оцјена стања просторија за задржавање је на задовољавајућем нивоу, а посебно је похвално да је у њима доступна топла и хладна вода.

⁹⁰ Командир Јединице за обезбјеђење личности и објеката при Сектору униформисане полиције Емин Јусуфовић.

⁹¹ Инспекторца/замјеница командира Јединице за обезбјеђење личности и објеката Данијела Петровић.

Просторије и даље нису покривене видео-надзором, те се он врши непосредним обиласком полицијских службеника на сваких 15 минута.

Приликом смјештаја лица у просторије за задржавање води се рачуна о полној структури, као и о чињеници да се одвојено смјештају малољетна и пунољетна лица.

У тренутку посјете у просторијама за задржавање нису затечена лица лишена слободе.

Укупан број задржаних лица 237	Женских лица	8
	Мушких лица	228
	Малољетних лица	1
	Страних држављана	/

Табела с подацима о броју лица лишених слободе у периоду од 1. 1. до 30. 9. 2023. године.

Исхрана

Задржана лица оброк добијају након осам часова од тренутка лишавања слободе. Приликом обезбјеђивања obroка поштују се захтјеви лица који се односе на специјални режим исхране због вјерских, културних или здравствених разлога. У оквиру Полицијске станице Центар не постоји просторија за припремање хране, већ се храна купује и доноси лицу лишеном слободе. На нивоу Министарства унутрашњих послова Тузланског кантона предвиђена су финансијска средства за исхрану лица лишених слободе.

Права лица лишених слободе

Извршен је увид у евиденцију лица лишених слободе, те је констатовано да их службена лица попуњавају на адекватан начин. Из евиденција произилази да се лица лишена слободе у потпуности упознају са свим правима која им законом припадају (право на браниоца, право на коришћење услуга медицинског особља и медицинске помоћи, право на контактирање чланова уже породице и других лица), што потврђују потписивањем евиденционог листа.

О чињеници лишавања слободе малољетних лица поред родитеља обавјештава се и надлежни орган старатељства. Приликом спровођења у просторије за задржавање, води се рачуна о полној и доброј структури лица лишених слободе на начин да се посебно смјештају малољетна и пунољетна лица.

Извршен је увид у насумично одабране предмете, те је констатовано да се лицима лишеним слободе издају све одговарајуће потврде и записници. Приликом вршења претреса сачињава се Записник о претресању, у ком су тачно описани предмети и исправе који се одузимају. Записник, поред лица које је извршило претрес, потписује и лице на ком/код ког се врши претресање. Задржаним лицима се обавезно одузимају предмети којима би могли да повриједи себе или друге. Одузети предмети се чувају у металним полицама, које се закључавају, а налазе се у предсобљу, те су под сталним надзором службеника који врши надзор над лицима лишеним слободе. Одузети предмети се враћају када се заврши задржавање и лице тада потписом потврђује да их је примило.

Може се констатовати да службеници Полицијске станице Центар и даље воде интерне дневнике о задржаним пунољетним лицима, евиденцију о понуђеној и указаној љекарској помоћи, као и регистар привремено одузетих или нађених предмета. Позитивна пракса

редовног и уредног извјештаја о обиласку лица лишеног слободе у складу с чланом 36 Упутства о поступању с особама лишеним слободе⁹² примјетна је и у овом извјештајном периоду. Новина у раду ове полицијске станице у односу на 2018. годину је та да су поред редовних евиденција успостављене и интерна евиденција о понуђеној и указаној љекарској помоћи као и евиденција о извршеној дератизацији и кречењу у просторијама за задржавање.

Препоруке омбудсмена Босне и Херцеговине

Министарству унутрашњих послова Тузланског кантона, Полицијској управи Тузла, Полицијској станици Центар:

- да се у просторијама за задржавање успоставе видео-надзор и тастер за позивање службеног лица.

4.2.4. Министарство унутрашњих послова Зеничко-добојског кантона

Министарство унутрашњих послова Зеничко-добојског кантона доставило је информације о степену реализацију генералних препорука:⁹³

„Обавјештавамо вас да је Управа полиције, МУП ЗДК сходно својим материјално-техничким ресурсима све просторије за задржавање лица лишених слободе у организационим јединицама Управе полиције прилагодила потребама задржаних лица, што подразумева и инсталирање видео-надзора у сврху контроле и превенције непожељног понашања или самоповређивања задржаног лица лишеног слободе.

Наиме, просторије за задржавање лица лишених слободе покривене су, у складу са важећим прописима, системом видео-надзора који се прати и надгледа од стране руководиоца смјене организационе јединице Управе полиције. Такође, за потребе задржаних лица лишених слободе обезбијеђени су тзв. 'санитарни – мокри чворови', који нису покривени системом видео-надзора, док се хигијена у просторијама за задржавање свакодневно одржава на задовољавајућем нивоу.

Све просторије су опремљене средствима за одмор (платформе за спавање, кревети и покривачи) и по указаној потреби адекватно се загријавају. Сходно времену задржавања лица, обезбијеђени су им храна и вода у одговарајућим временским интервалима.

Управа полиције МУП-а ЗДК у складу са утврђеном систематизацијом радних мјеста, а по указаној потреби, врши пријем и запошљавање додатног кадра, односно полицијских службеника, који се након завршених обука и процедура за пријем у радни однос распоређују у организационе јединице Управе полиције МУП-а ЗДК.

Такође, у складу са годишњим плановима обуке полицијских службеника, Управа полиције, Одсек за едукацију организује и врши континуирану обуку полицијских службеника Управе полиције по свим сегментима рада, а самим тим и обуку из наведене области, која је у складу са спроведбеним прописима и стандардима који уређују наведену област.“

92 Бр. 08-01/1-04.3-2320/01 од дана 5. 5. 2001. године.

93 Акт бр. 08-01-01/1-02-1-2970-3/23 од 23. 11. 2023. године.

Полицијска управа Зеница

Полицијска управа Зеница има три полицијске станице, и то: Полицијска станица Немила, Полицијска станица Црквице и Полицијска станица Центар. Полицијска станица Центар је једина полицијска станица у оквиру Полицијске управе Зеница која има просторије за задржавање лица лишених слободе.

Полицијска станица Центар

Посјета Полицијској станици Центар обављена је дана 4. 10. 2023. године. У разговору са службеним лицем, командиром⁹⁴ Полицијске станице Центар, укратко је представљена Полицијска станица и указано на основне проблеме с којима се суочава у раду, а који се односе на дефицит полицијских службеника. Систематизацијом радних мјеста предвиђено је 165 радних мјеста, што обухвата и овлашћена и неовлашћена службена лица. У тренутку посјете запослене су 122 особе, од чега је 117 полицијских службеника, 5 руководећих службеника и 10 неовлашћених службеника.

Препоруке које су се у Извјештају из 2019. године односиле на Полицијску управу Зеница, Полицијска станица Центар, дјелимично су реализоване. Наиме, адаптиране просторије стављене су у функцију, али оне нису у складу с нормативима прописаним Европским затворским правилима.

Препорука која се односила на Министарство унутрашњих послова ЗДК није испоштована.

Представници Полицијске станице Центар истакли су да имају добру сарадњу с надлежним тужилаштвом и центром за социјални рад.

Просторни ресурси

Током посјете представници Институције омбудсмена упознати су с тим да је капацитет ПУ Зеница пет просторија за задржавање лица лишених слободе, које су се током посјете 2018. године налазиле у фази адаптације. Такође, у саставу Министарства унутрашњих послова постоји још пет просторија за задржавање лица лишених слободе које се користе у ситуацијама када су попуњени капацитети у ПУ Центар, најчешће приликом већих полицијских акција.

Имајући у виду представљену ситуацију, представници Институције омбудсмена извршили су увид како у просторије за задржавање лица лишених слободе у саставу Министарства унутрашњих послова тако и у просторије Полицијске станице Центар.

У просторијама ПС Центар успостављено је пет просторија за задржавање с по једним креветом, на ком се налазе танки матрац и ћебе. Прозори су мали и не могу да се отворе. Са спољне стране постављена је метална мрежа којом се онемогућава природан доток свјетлости и свјежег ваздуха.

Зидови су неокречени и оштећени на појединим дијеловима. Тоалети се налазе у засебним просторијама и опремљени су чучавцем, водокотлићем и умиваоником. У просторијама је успостављен видео-надзор, који покрива просторије за задржавање, прилазни ходник, као и засебни улаз у објект. Успостављањем посебног улаза обезбијеђен је највиши степен заштите приватности лица приликом спровођења у просторије за задржавање.

---

94 Командир Самир Валентић.

Капацитет просторија за задржавање Министарства унутрашњих послова Зеничко-добојског кантона обухвата пет јединица, а у свакој се налази по један метални кревет с танким спужвама и ћебади, без постељине и јастука. Зидови у просторијама нису окречени дужи временски период, док су плочице у дијелу у ком се налази мокри чвор оштећене. Свака просторија има један стаклени прозор, који је заштићен металном мрежом, чиме је онемогућен доток свјежег ваздуха и свјетлости. Врата просторија су од метала и имају шпијунку, а природно и вјештачко освјетљење су веома слаби. Простор се загријава путем радијатора постављених у предсобљу повезаних са системом централног гријања. Свака просторија за задржавање опремљена је безусловним чувавцем, умиваоником, а доступна је само хладна вода.

Надзор над лицима лишеним слободе врши полицијски службеник који борави све вријеме у предсобљу, што истовремено значи да задржана лица у сваком тренутку могу да га позову. Ове просторије нису покривене видео-надзором.

Према наводима представника управе, у току 2023. године није забиљежен случај самоубиства у просторијама за задржавање.

Исхрана

Задржана лица оброк добивају након најкасније 12 часова од тренутка лишавања слободе. У оквиру буџета МУП-а ЗДК предвиђена су средства за куповину obroка за лица лишена слободе. Оброци се купују и доносе лицу лишеном слободе.

Поштују се захтјеви лица ако неко захтијева специјални режим исхране због вјерских, културних или здравствених разлога.

Права лица лишених слободе

Увидом у евиденције и насумично одабране предмете, утврђено је да овлашћена службена лица приликом лишавања слободе упознају лице с правима која му у складу с важећим законодавством припадају. Евидентно је да се приликом лишавања слободе узима у обзир полна структура, као и старосна доб лица, те се она смјештају у засебне просторије. Претрес лица која се лишавају слободе врше полицијски службеници истог пола, те се у свим фазама поступка лишавања слободе, као и приликом отпуста, сачињавају предвиђени записници и лицу издају потврде.⁹⁵ У поступцима лишавања слободе малољетних лица обавезно се обавјештавају родитељи и орган старатељства.

У тренутку посјете затечено је једно лице, које је лишено слободе због постојања основа сумње да је починило кривично дјело угрожавања безбједности. Представници институције обавили су разговор слицем, којом приликом је оно истакло да је упознато са својим правима. Код себе је посједовало Записник о лишењу слободе, Обавијест о правима лица лишених слободе и Потврду о враћању привремено одузетих предмета. Није имало приговор на поступање полицијских службеника приликом лишавања слободе и задржавања.

⁹⁵ Приликом вршења претреса сачињава се Записник о претресању, у ком су тачно описани предмети и исправе који се одузимају. Задржаним лицима се обавезно одузимају предмети којим би могли да повриједи себе или друге, а о томе се сачињава Записник о привремено одузетим предметима. Записник, поред лица које је извршило претрес, потписује и лице на ком/код ког се врши претресање. Одузети предмети се чувају на полицама које се налазе у предсобљу, а које су под сталним надзором службеника који врши надзор над лицима лишеним слободе. Одузети предмети се враћају када се заврши задржавање и лице тада потписом Потврде о враћању привремено одузетих предмета потврђује да их је примило.

Укупан број задржаних лица 314	Женских лица	8
	Мушких лица	298
	Малољетних лица	8
	Страних држављана	/

Табела с подацима о броју лица лишених слободе у периоду од 1. 1. до 4. 10. 2023. године.

Препоруке омбудсмена Босне и Херцеговине

Министарству унутрашњих послова Зеничко-добојског кантона, Управи полиције:

- да се изврши потпуна адаптација просторија за задржавање, односно знаће друго адекватно рјешење за смјештај лица лишених слободе.

Министарству унутрашњих послова Зеничко-добојског кантона, Полицијској управи Зеница, Полицијској станици Центар:

- да се у просторијама за задржавање лица лишених слободе обезбиједи нови мадраци;
- да се окрене просторије за задржавање лица лишених слободе;
- да се изврши санација санитарног чвора;
- да се подзму активности које ће омогућити адекватнији доток свјежег ваздуха и природног свјетла.

4.2.5. Министарство унутрашњих послова Херцеговачко-неретванског кантона

Министарство унутрашњих послова Херцеговачко-неретванског кантона⁹⁶ обавијестило је о сљедећем:

„У вези упућених препорука жупанијским/кантоналним владама можемо истаћи да је ово Министарство, у смислу реализације прве препоруке, подузело конкретне активности да се отклоне уочени недостаци и адекватно опреме просторије за смјештај лица лишених слободе према препорукама СРТ-а. Међутим, упркос издвајању одређених материјално-техничких средства за опремање просторија за смјештај лица лишених слободе ПУ Мостар, Полицијске станице Центар, није извршено уређење просторија за задржавање како је наведено у препорукама омбудсмена, односно како је то предвиђено одредбама члана 18.2. Европских затворских правила, него је извршена само дјелимична адаптација тих просторија, односно извршено је само:

- фарбање зидова и врата;
- постављање нових спужви, дека и јастука;
- комплетно чишћење притворских просторија.

⁹⁶ Акт бр. 02-01-45-2061/23 од 18. 12. 2023. године.

Имајући у виду горе наведено, може се закључити да препоруке Институције омбудсмена нису испоштоване у цијелости, иако је постигнут значајан напредак у погледу опремљености просторија за смјештај лица лишених слободе у односу на стање из 2018. године. Наведено је уочено и од стране омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине приликом њихове посјете Полицијској управи Мостар и Полицијској станици Центар, дана 12. 10. 2023. године.

Што се тиче дијела препоруке **‘да се издвоје буџетска средства потребна за запошљавање додатног кадра – овлашћених службених особа у полицијским управама/станицама, а у складу са утврђеним систематизацијама радних мјеста’**, можемо казати да је Влада ХН/ЖК у посљедњих годину дана донијела укупно три одлуке којима даје сагласност Министарству унутрашњих послова ХН/ЖК за запошљавање полицијских службеника.

Тако је, према Одлуци Владе ХН/ЖК од 28. 12. 2022. године, којом је дата сагласност за запошљавање 150 полицијских службеника (а одлуком из јуна 2023. године још 10), процес одабира кандидата који су се пријавили за другу разину приступа (у чину ‘млађи инспектор’) полицијском органу завршен, те је 30 кандидата упућено на похађање основне полицијске обуке у Агенцији за школовање и стручно оспособљавање (АЕРТМ) у Мостару (Родоч).

Похађање обуке за 130 кандидата који су одабрани за прву разину приступа (у чину ‘полицајац’) почиње почетком мјесеца фебруара наредне године, на Полицијској академији Федералног министарства унутрашњих послова у Сарајеву.

Надаље, Влада је на сједници одржаној дана 18. 10. 2023. године дала сагласност Министарству унутрашњих послова ХН/ЖК за запошљавање још 125 полицијских службеника (од чега 100 у чину ‘полицајац’ и 25 у чину ‘млађи инспектор’), а процес одабира, односно расписивање Јавног огласа за запошљавање, односно похађање основне обуке, биће у скороје вријеме. Када је у питању препорука ‘да у оквиру стручног усавршавања овлашћених службених особа који поступају према особама лишеним слободе, организују континуирану, специјалистичку и лиценцирану обуку која ће задовољити највише домаће и међународне стандарде’, истичемо да су испред Одсјека за едукацију (организациона јединица у саставу Уреда комесара полиције) упућена два полицијска службеника на специјализовану и лиценцирану обуку на тему ‘Даље унапређење третмана особа лишених слободе и особа којима је изречена казна или санкција у БиХ у складу са европским стандардима’.

Одсјек за едукацију ће такође у своме годишњем плану и програму планирати обавезне програмске активности интерног стручног усавршавања полицијских службеника везано и за ову тему, док ће Управа полиције уложити додатне напоре да та обука у наредном периоду буде континуирана, с циљем да што већи број полицијских службеника прође кроз едукацију. На овај начин настојаћемо задовољити највише домаће и међународне стандарде у области законитог и професионалног поступања полицијских службеника Управе полиције овог Министарства према особама лишеним слободе.“

Полицијска управа Мостар

Полицијску управу Мостар чини пет полицијских станица, и то: Полицијска станица Мостар Центар, Полицијска станица за сигурност саобраћаја, Полицијска станица Мостар – Сјевер, Полицијска станица Мостар – Југ, Полицијска станица Читлук с испоставом Међугорје, у којима су сада успостављене просторије за задржавање.

Полицијска станица Мостар Центар

Посјета Полицијској станици Мостар, односно Полицијској управи Мостар, обављена је дана 12. 10. 2023. године.

У разговору с командиром⁹⁷ представници Институције омбудсмена навели су разлоге посјете и сврху коју њоме желе да постигну, након чега је командир представио организацију Полицијске управе Мостар, у чијем саставу се налази и Полицијска станица Мостар Центар.

Командир Полицијске станице Мостар Центар истакао је да предвиђена систематизација радних мјеста није испоштована, односно да од предвиђених 198 овлашћених службених лица, тренутно недостаје њих око 60. Такође је истакнуто да је у току конкурсна процедура за пријем нових службеника, односно 100 овлашћених службених лица.

У Полицијској станици Мостар Центар запослена су лица оба пола, те у складу с тим претресање лица лишеног слободе врши полицијски службеник истог пола као и лице које се претреса. Приликом смјештаја лица води се рачуна о полној структури, као и о чињеници да се одвојено смјесте малољетна и пунољетна лица.

Просторије за задржавање покривене су видео-надзором. И поред успостављеног видео-надзора, у току 2023. године у просторијама за задржавање ове полицијске станице забиљежен је један случај самоубиства.

Просторни ресурси

Капацитет Полицијске станице Мостар Центар обухвата четири просторије за задржавање, односно двије просторије у којима се налазе по двије засебне кабине, с по једним санитарним чвором. У сваку кабину може да се смјести по једна особа. Просторијама за задржавање прилази се кроз предсобље које се користи за смјештај чувара односно надзор над лицима лишеним слободе. У односу на 2018. годину, представници Институције омбудсмена могу да констатују да су хигијенски услови, као и сама чистоћа просторија за задржавање на далеко задовољавајућем нивоу. Зидови су чисти и окречени. Оно што је остало непромијењено јесте чињеница да просторије за задржавање и даље немају топле воде, као ни просторију за туширање.

Подови су бетонски. У просторијама за задржавање извршена је адаптација столарије, односно прозора, а и даље свака кабина има по један мањи прозор, заштићен решеткама. Доток природне свјетлости је слаб, али вјештачке свјетлости не мањка. Такође, вјештачко освјетљење постоји и у ходнику испред јединица за задржавање. Свака просторија има санитарни чвор, чуचाвац и један умиваоник с хладном водом. И даље су кабине опремљене на исти начин као и 2018. године. Дакле, у свакој кабини смјештен је по један метални кревет с мадрацом, навлаком за мадрац, ћебетом и јастуком. Хигијеничарке одржавају хигијену и редовно мијењају постељину.

Надзор над лицима лишеним слободе у току њиховог боравка у просторијама за задржавање врши се помоћу видео-надзора, који покрива и улаз до мокрог чвора. Приликом контроле функционисања видео-надзора, констатовано је да је видљивост уредна.

У тренутку посјете није било задржаних лица.

Укупан број задржаних лица 102	Женских лица	6
	Мушких лица	95
	Малољетних лица	1
	Страних држављана	/

Табела с подацима о броју лица лишених слободе у периоду од 1. 1. до 12. 10. 2023. године.

97 Командир Асим Брајевић.

Исхрана

Питање исхране задржаних лица уређено је на исти начин као и током 2018. године. Оброк је омогућен неколико часова од тренутка лишавања слободе, а често се оброк добије и раније по захтјеву лица лишеног слободе. Захтјеви лица лишених слободе за специјалним режимом исхране због вјерских, културних или здравствених разлога у потпуности се поштују. Лицима лишеним слободе купује се оброк по жељи (углавном су то сендвичи) уз обавезно узимање фискалног рачуна како би се средства рефундирала/правдала.

Права лица лишених слободе

Извршен је увид у евиденције лица лишених слободе, којом приликом је констатовано да се води засебна евиденција за малољетна лица. Евиденције се воде уредно, а предмети садрже све прописане потврде и записнике. Увидом у насумично одабране предмете утврђено је да су приликом лишавања слободе лица упозната са свим правима (могућност коришћења права на браниоца, права на коришћење услуга медицинског особља и медицинске помоћи, права на контактирање члана уже породице, пријатеља и осталих). У случајевима лишавања слободе малољетника, обавјештавају се родитељи и надлежни центар за социјални рад. Лицима лишеним слободе издате су све законом прописане потврде и записници.

Претресање врши особа истог пола као и лице које се лишава слободе. Приликом вршења претреса сачињава се Записник о претресању, у ком су тачно описани предмети и исправе који се одузимају. Записник, поред лица које је извршило претрес, потписује и лице на ком/код ког се врши претресање. Од лица лишеног слободе обавезно се одузимају сви предмети, који се потом депонују на адекватном мјесту (полице које су смјештене у предсобљу) и под сталним су надзором службеника који врши надзор над лицима лишеним слободе. Одузети предмети се враћају када се заврши задржавање и лице тада потписом потврђује да их је примило.

Препоруке омбудсмена Босне и Херцеговине:

Министарству унутрашњих послова Херцеговачко-неретванског кантона и Полицијској станици Центар Мостар:

- да се изврши адаптација просторија за задржавање на начин да се обезбиједи већи степен природног освјетљења;
- да се у просторијама за задржавање инсталира тастер за позивање службеног лица.

4.3. Полиција Брчко дистрикта Босне и Херцеговине

Влада Брчко дистрикта Босне и Херцеговине није доставила информације о степену имплементације генералних препорука из Специјалног извјештаја из 2019. године.⁹⁸

Брчко дистрикт Босне и Херцеговине је јединствена административна јединица локалне самоуправе која је под суверенитетом Босне и Херцеговине. Брчко дистрикт Босне и Херцеговине има сопствену полицију, која обавља све полицијске функције предвиђене Законом о полицији Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.⁹⁹

Полицију Брчког дистрикта Босне и Херцеговине чини 11 организационих структура; шеф Полиције Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, замјеник шефа полиције, Кабинет, помоћник шефа полиције, Јединица за професионалне стандарде, Оперативно-комуникацијски центар, Јединица специјалне полиције, Јединица опште полиције, Јединица саобраћајне полиције, Јединица за истраживање ратних злочина, Јединица за спречавање и сузбијање тероризма и екстремног насиља, Јединица криминалистичке полиције и Јединица за административно-финансијске, техничке послове и логистику.

Посјета Полицији Брчко дистрикта Босне и Херцеговине обављена је дана 13. 12. 2023. године.

Разговор с представницима Управе

Приликом посјете обављен је разговор са замјеником шефа Полиције Брчко дистрикта Босне и Херцеговине¹⁰⁰ и замјеником командира Јединице опште полиције,¹⁰¹ у чијој су надлежности просторије за задржавање.

У односу на посјету коју су представници Институције омбудсмена обавили 2018. године, када је Полиција Брчко дистрикта Босне и Херцеговине била на старој локацији, овај пут посјета је обављена у новој згради, која је изграђена захваљујући новчаним средствима обезбијеђеним из средстава Владе Брчко дистрикта Босне и Херцеговине и донација. У новоизграђену зграду, која изгледа импресивно и простире се на нешто мање од 10.000 квадрата, а састоји се од подрума, приземља и два спрата, Полиција Брчко дистрикта Босне и Херцеговине уселила је 2021. године, заједно са свим својим јединицама. Наиме, средствима Владе Брчко дистрикта започета је изградња овог објекта, који је довршен још 2017. године новчаним средствима UNDP-а. С тим у вези, иако је објекат завршен прије шест година, није одмах уселин, већ тек 2021. године, када су ријешене све административне и техничке процедуре. Након што је завршен технички пријем новоизграђеног објекта, Влада Брчко дистрикта Босне и Херцеговине обезбиједила је потребна новчана средства за опремање објекта и куповину намјештаја. Унутрашњост зграде је потпуно сређена и опремљена, док је тренутно у процедури проширење спољног дијела. Наиме, у плану је изградња додатног паркинг простора око зграде, за нових 150 паркинг мјеста за цивилна возила, односно возила запосленика. У току разговора истакнуто је да, иако новоизграђени објекат има све потребно за рад и функционисање полицијских структура, просторије за задржавање лица које се налазе у овом објекту нису у складу са стандардима, те се тренутно у њих не смјештају лица лишена слободе. Ове просторије немају природне свјетлости, а не испуњавају ни друге стандарде. У плану је њихово оспособљавање и адаптација у складу с прописаним стандардима, а дотад Полиција Брчко дистрикта Босне и Херцеговине и даље користи просторије које су смјештене у објекту који користи Јединица специјалне полиције,

98 Информације тражене актом ОI-K-SA-55/23 од 6. 11. 2023. године и актом број ОI-K-SA-6/24 од 23. 1. 2024. године.

99 „Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 18/2020, пречишћен текст, 41/2020,6/2021 и 6/2023.

100 Замјеник шефа полиције Сенад Јашаревић.

101 Замјеник командира Јединице опште полиције Рефим Ибрахимовић.

а који је удаљен 10-ак километара од центра, у мјесту Ограђеновац. Ове просторије нису намјенски грађене за сврху задржавања лица, већ су прилагођене тим потребама. Приликом ове посјете представници Институције омбудсмена обишли су просторије за задржавање у новом објекту које се не користе и чија је адаптација планирана, као и просторије на старој локацији, које се и даље користе за смјештај и задржавање лица. У овом дијелу биће описано стање у просторијама за задржавање које се тренутно користе.

У току разговора представници Полиције навели су да је систематизацијом радних мјеста у Полицији Брчко дистрикта Босне и Херцеговине предвиђено запошљавање 333 запосленика, а тренутно су попуњена 274 радна мјеста.¹⁰² Истичу проблем подмлађивања полиције указујући на то да ће одређени број полицијских службеника у наредном периоду остварити услове за пензију, а то се посебно односи на полицијске службенике који уплаћују пензиони стаж у Републици Српској, јер у великој мјери користе могућност одласка у пензију под повољнијим условима.¹⁰³ Тренутно је у процедури конкурс за пријем девет кадета који чекају обуку која се спроводи путем Агенције за школовање кадрова на нивоу Босне и Херцеговине. Полиција Брчко дистрикта Босне и Херцеговине своје полицијске службенике шаље на обуку у Бању Луку, Мостар и Сарајево и има јако добру сарадњу с ентитетским властима. У Полицији су запослене особе оба пола, а у складу са законским и подзаконским прописима Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, приликом запошљавања мора да се води рачуна о националном кључу и принципу 4-4-2.¹⁰⁴

Према наводима из разговора, Полиција Брчко дистрикта Босне и Херцеговине има одличну сарадњу с надлежним тужилаштвом, која је свакодневна, док би, према њиховом мишљењу, сарадња с центром за социјални рад могла да буде боља. У Полицији је запослен психолог, који има значајну улогу када се лишвају слободе малољетна лица и друге угрожене категорије.

Од 2018. године није било случајева самоубистава у просторијама за задржавање.

Просторни ресурси

Објект у мјесту Ограђеновац у ком се налазе просторије за задржавање лица, а које се још увијек користе, капацитета су двије просторије, са по два кревета. Приликом смјештаја задржаних лица истакнуто је да се води рачуна о полној структури, као и о чињеници да се одвојено смјесте малољетна и пунољетна лица.

Приликом обиласка ових просторија утврђено је да су просторије једнако намјештене као и 2018. године. У њима се налазе два дрвена кревета, која нису причвршћена за под. На креветима се налазе јастук и прекривач навучен постељином, која је уредна и чиста. Чистачице редовно одржавају, чисте просторије и мијењају постељину. Просторије имају два прозора од плексигласа на којима се са спољне стране налазе решетке. Прозори омогућавају доток природне свјетлости и свјежег ваздуха. У просторијама за задржавање не постоји мокри чвор, већ се он налази у одвојеној просторији. Обје просторије користе један мокри чвор, у ком су чувавац и умиваоник, а хигијена мокрог чвора је оцијењена као добра. Зидови у просторијама су окречени. Подови су прекривени ламинатом, који се на одређеним мјестима „раздвојио“, што може да буде опасно јер задржано лице може да откине дио ламината и то искористи за самоповређивање. Цјелокупна хигијена у просторијама је оцијењена као добра. Гријање је централно, а у просторијама се налазе радијатори. Испред просторија налази се и противпожарни апарат. Просторије су покривене видео-надзором, а додатно се надзор врши непосредном контролом и опажањем, јер испред просторија борави дежурни полицијски службеник.

¹⁰² Од 274 радна мјеста, 2 мјеста су мандатна, 38 је државних службеника и 19 намјештеника, остало су полицијски службеници.

¹⁰³ Повољнији услови обухватају измјену бодова за пензиони стаж и могућност уписа ратног стажа.

¹⁰⁴ Принцип 4-4-2 подразумева од укупног броја запослених 40% Срба, 40% Бошњака и 20% Хрвата.

У тренутку посјете није било лица лишених слободе.

Укупан број задржаних лица 141	Женских лица	3
	Мушких лица	137
	Малољетних лица	1
	Страних држављана	/

Табела с подацима о броју лица лишених слободе у периоду од 1. 1. до 12. 10. 2023. године.

Исхрана

Лицима лишеним слободе обезбјеђује се оброк три пута дневно о трошку Полиције Брчко дистрикта. У разговору је истакнуто да се поштују захтјеви лица ако неко тражи специјални режим исхране због вјерских, културних или здравствених разлога. У оквиру просторија за задржавање не постоји просторија за припремање хране, већ се храна купује и доноси.

Права лица лишених слободе

На основу члана 22 Закона о полицији Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, донесено је Упутство о поступању са лицима лишеним слободе,¹⁰⁵ којим се уређују начин пријема лица, начин смјештаја лица лишених слободе, здравствено-хигијенски услови, исхрана, пратећа документација лица лишених слободе, права, понашања, отпуштање и предаја лица, обавезе полицијских службеника, поступање и понашање полицијских службеника Полиције према лицима лишеним слободе.

Увидом у неколико насумично одабраних предмета утврђено је да се поштују права лица лишених слободе. Наиме, упозната су с могућношћу коришћења права на браниоца, права на коришћење услуга медицинског особља и медицинске помоћи, права на контактирање члана уже породице и других лица. Евиденције садрже сву потребну документацију која је прописана Упутством, а воде се уредно и читко. У Полицији Брчко дистрикта Босне и Херцеговине запослене су особе оба пола, тако да претрес увијек врши полицијски службеник оног пола ког је и лице које се претреса. О претресу лица сачињава се и записник о претресању, у ком се наводе предмети и исправе који се одузимају од лица. Записник, поред лица које је извршило претрес, потписује и лице на ком се врши претресање. Одузети предмети се чувају у ормарићу за личне ствари. Лицима лишеним слободе се обавезно одузимају предмети којима би могли да нанесу повреде себи или другима. Одузети предмети се враћају када престану разлози за задржавање, а лице потписом потврђује да их је преузело.

Препоруке омбудсмена Босне и Херцеговине

Полицији Брчко дистрикта Босне и Херцеговине:

- да се што прије ставе у функцију просторије за задржавање лица лишених слободе које се налазе у објекту Полиције и да се приликом стављања у функцију ових просторија води рачуна о томе да испуњавају све прописане стандарде.

¹⁰⁵ Упутство о поступању са лицима лишеним слободе, бр. 14.05/1-02-13145/11 од 10. 2. 2012. године, које је донио шеф Полиције Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

5. Закључна разматрања

Свим грађанима у Босни и Херцеговини се како међународним стандардима тако и домаћим законодавством гарантује право на личну слободу, док је лишавање слободе допуштено само из разлога и по поступку који је предвиђен законом. Такође, задржавањем лица у просторијама за задржавање може да се ограничи њихово кретање само из законом прописаних разлога. Према свим лицима лишеним слободе полицијски службеници су дужни да поступају с пажњом и поштовањем, обезбјеђујући да се њихова основна људска права поштују у сваком тренутку. Ова лица морају да буду третирана без дискриминације по било ком основу, а свако од њих треба да се посматра као појединац с потребама које су од значаја за његово здравље или стање.

Приликом рада на овом извјештају, а након обилазака полицијских управа обухваћених извјештајем, утврђено је да полицијски службеници у највећој мјери поштују права лица лишених слободе.

Полицијски службеници посједују значајан ниво свијести о појму тортуре као недозвољеном облику понашања, који је достигнут захваљујући бројним едукацијама које су похађали. Овим едукацијама настоји се превентивно дјеловати и подизати свијест полицијских службеника о правима и поступању према лицима лишеним слободе, како од момента њиховог лишења па до пуштања на слободу. Такође, рад на извјештају показао је да и даље постоје одређени проблеми с којима се суочавају поједине полицијске управе (нпр. услови у просторијама за задржавање нису адекватни, недовољан број полицијских службеника и слично), што у пракси може да доведе до кршења људских права лица лишених слободе. Управо из наведених разлога, по мишљењу омбудсмена, потребно је да се настави континуирано с тренинзима и едукацијама свих полицијских службеника о правима лица лишених слободе, затим у појединим полицијским управама да се побољшају услови, запосли додатни број полицијских службеника, а све како би могућност тортуре према овим лицима била сведена на најмању могућу мјеру.

У односу на посјете из 2018. године, у неким полицијским управама дошло је до значајних побољшања услова,¹⁰⁶ док су у другим услови још увијек лоши, а затечено стање у просторијама није нимало боље у односу на претходну посјету.¹⁰⁷ И даље је проблем то што су постојеће просторије ограниченог капацитета, као и то да просторије које се налазе у оквиру једне полицијске станице користе и друге станице које су у склопу исте полицијске управе, а понекад и неке од полицијских агенција.

Приликом обиласка терена представници Институције омбудсмена су у просторијама за задржавање појединих полицијских управа затекли лица лишена слободе те искористили прилику да с њима кратко обаве разговор и провјере њихове утиске о односу полицијских службеника према њима. Похвално је да нико од затечених лица није имао примједбе на поступање и третман полицијских службеника, што потврђује раније запажање омбудсмена како полицијски службеници у највећој мјери поштују права лица лишених слободе.

Увидом у документацију лица лишених слободе, утврђено је да, као и раније, надлежни полицијски органи све евиденције воде уредно, да оне садрже све потребне обрасце који су читко попуњени, те да су лица обавијештена о својим правима, што потврђују својим потписом. У појединим полицијским станицама поред прописане евиденције, надлежни воде и своје „теке“, у којима ручно уписују поједине информације везано за лица лишена

¹⁰⁶ Полицијска управа Добој, Полицијска станица за безбједност саобраћаја.

¹⁰⁷ Полицијска управа Бијељина, Полицијска станица Центар; Полицијска управа Зеничко-добојског кантона, Полицијска управа 1, Полицијска станица Центар.

слободе, иако реално за то и не постоји потреба јер прописани обрасци садрже све потребне податке, а ова пракса је можда остала као реликт неког ранијег времена.

Такође, на основу добијених информација од стране надлежних органа закључено је да су и сада најчешћи разлози задржавања лица прекршаји из закона о безбједности саобраћаја на путевима (управљање моторним возилом под дејством алкохола) те поједина кривична дјела, посебно злоупотреба опојних дрога, насилничко понашање, тешка крађа, од којих је кривично дјело насиља у породици у значајној мјери у порасту у односу на ранији период.

Електронска евиденција лица лишених слободе која се користи на нивоу Министарства унутрашњих послова Републике Српске показала се као одлична пракса и након неколико година примјене, те је потврдила ранија запажања омбудсмена да има бројне предности јер омогућава трајно чување података о лицима лишеним слободе без могућности њиховог физичког уништавања, транспарентност у поступању полицијских службеника и у сваком тренутку доступност ових података. Од посебног значаја за рад полицијских службеника јесте то што ова евиденција омогућава да полицијски службеници из различитих дијелова Републике Српске имају увид у податке свих лица лишених слободе, без обзира на територији које полицијске управе су ова лица лишена слободе. Такође, омбудсмени похваљују поступање надлежних, који су у односу на 2018. годину извршили усклађивање евиденције с одредбама, односно члановима Кривичног законика Републике Српске.

Приликом израде и овог извјештаја представницима Институције омбудсмена обезбијеђен је приступ свим просторијама, пружене су све потребне информације, омогућен је несметан увид у тражену документацију и тиме поново доказан висок ниво професионализма и сарадње од стране овлашћених полицијских службеника с Институцијом омбудсмена.

Омбудсмени Босне и Херцеговине овим путем изражавају захвалност руководиоцима и особљу полицијских управа/станица обухваћених посјетама, који су члановима Радне групе за израду овог извјештаја пружили све потребне информације у току посјета, па и након завршених посјета били на располагању за достављање додатних информација и података.

6. Генералне препоруке омбудсмена Босне и Херцеговине

Омбудсмени Босне и Херцеговине упућују сљедеће препоруке Влади Републике Српске, Влади Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, Влади Кантона Сарајево, Влади Зеничко-добојског кантона, Влади Средњобосанског кантона, Влади Тузланског кантона и Влади Херцеговачко-неретванског кантона:

- да изврше издвајање неопходних буџетских средстава у циљу реализације препорука омбудсмена Босне и Херцеговине упућених надлежним министарствима унутрашњих послова које се односе на неопходне адаптације просторија за задржавање (у складу и по узору на стандарде предвиђене Европским затворским правилима), што подразумева и инсталирање видео-надзора у сврху контроле и превенције непожељног понашања или самоповређивања лица лишених слободе, посебно водећи рачуна о распореду камера (камере би требало да буду позициониране у ходницима којима се прилази просторијама за задржавање/ћелијама и не би требало да покривају тзв. мокри чвор);
- да издвоје буџетска средства потребна за запошљавање додатног кадра – овлашћених службених лица у полицијским управама/станицама, а у складу с утврђеним систематизацијама радних мјеста;
- да у оквиру стручног усавршавања овлашћених службених лица која поступају према лицима лишеним слободе наставе континуиране, специјализоване и лиценциране обуке, које ће задовољити највише домаће и међународне стандарде у овој области.
- Омбудсмени Босне и Херцеговине упућују сљедећу препоруку Министарству унутрашњих послова Федерације Босне и Херцеговине:
- да се успостави електронска евиденција лица лишених слободе.

АНЕКС I – РАСПОРЕД ОБАВЉЕНИХ ПОСЈЕТА И САСТАНАКА

ДАТУМ ПОСЈЕТЕ	ПРЕДСТАВНИЦЕ ИНСТИТУЦИЈЕ ОМБУДСМЕНА	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА, ПОЛИЦИЈСКА УПРАВА, ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ САГОВОРНИКА
4. 10. 2023. године	Ведрана Павловић, Вања Бурић, Дејана Козомара, Фатима Рачић	Министарство Зеничко-добојског кантона Полицијска управа 1 Полицијска станица Центар	Самир Валентић, командир Полицијске станице Шемсудин Шарић, замјеник командира
4. 10. 2023. године	Ведрана Павловић, Вања Бурић, Дејана Козомара, Фатима Рачић	Министарство унутрашњих послова Средњобосанског кантона, Полицијска управа Травник, Полицијска станица Травник	Драган Шкуљ, командир Полицијске станице Алмир Мекић, замјеник командира
5. 10. 2023. године	Ведрана Павловић, Вања Бурић, Дејана Козомара, Фатима Рачић	Министарство унутрашњих послова Кантона Сарајево, Полицијска управа Центар, Полицијска станица Центар	Мухамед Имшировић, командир Полицијске станице Ерол Аџајић, командир Јединице за професионалне стандарде и унутрашњу контролу
12. 10. 2018. године	Ведрана Павловић, Вања Бурић, Дејана Козомара, Фатима Рачић	Министарство унутрашњих послова Херцеговачко-неретванског кантона, Полицијска управа Мостар, Полицијска станица Мостар Центар	Асим Брајовић, командир Полицијске станице
25. 10. 2023. године	Ведрана Павловић, Вања Бурић, Дејана Козомара, Фатима Рачић	Министарство унутрашњих послова Републике Српске, Полицијска управа Добој, Полицијска станица за безбједност саобраћаја	Љубиша Ђукановић, командир Полицијске станице
26. 10. 2018. године	Ведрана Павловић, Дејана Козомара, Фатима Рачић	Министарство унутрашњих послова Тузланског кантона, Полицијска управа Тузла, Полицијска станица Центар	Емин Јусуфовић, командир Сектора за обезбјеђење објеката и личности Данијела Петровић, инспекторица, замјеница командира при Сектору униформисане полиције

5. 12. 2023. године	Ведрана Павловић, Вања Бурић, Дејана Козомара	Министарство унутрашњих послова Републике Српске, Полицијска управа Приједор, Полицијска станица Приједор 1	Лазар Брдан, командир Полицијске станице Миле Дошеновић Милан Лачман
6. 12. 2023. године	Ведрана Павловић, Вања Бурић, Дејана Козомара	Министарство унутрашњих послова Републике Српске, Полицијска управа Бања Лука, Полицијска станица Центар	Милан Саламандија, командир Полицијске станице Центар
13. 12. 2023. године	Ведрана Павловић, Дејана Козомара	Полиција Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, Полицијска станица Брчко	Сенад Јашаревић, замјеник шефа полиције Рефим Ибрахимовић, замјеник командира Јединице опште полиције Марко Врховац, помоћник командира Јединице опште полиције
14. 12. 2023. године	Ведрана Павловић, Дејана Козомара	Министарство унутрашњих послова Републике Српске, Полицијска управа Бијељина, Полицијска станица Бијељина 1	Душко Васиљевић, командир Полицијске станице Александар Ибрановић, инспектор Сектора полиције Сњежана Панчић, начелница Одјељења за материјално-финансијске и техничке послове

